Tremtinys

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 45 (1067)

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS * 2013 m. gruodžio 6 d. *

Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos įkūrimo 25-mečio minėjimas

Lapkričio 24-osios popietę šventiškai ir pakiliai nusiteikę Klaipėdos PKTS nariai rinkosi paminėti savo organizacijos įkūrimo 25-mečio. LKD partijos Klaipėdos sueigos pirmininkas A.Barbšys, LPKTS Palangos filialo pirmininkė I.Galdikaitė, LPKTS Šilutės filialo pirmininkas A.Balvočius, LPKTS Kretingos filialo pirmininkė V.Žalienė, Jaunųjų konservatorių lygos vadovas M.Macikas.

Renginys pradėtas vėliavų įnešimu, Lietuvos himno giedojimu ir tylos minute pagerbiant už Lietuvos laisvę žuvusių, iš kalėjimų ir tremčių negrįžusių, Amžinybėn išėjusių ir šiomis dienomis kaimyninėje Latvijoje tragiškai žuvusių atminimą bei Klaipėdos PKT sąjungos pirmininko V. Mickaus sveikinimo žodžiu. Šiltai sutiktos E. Stončiko ir kitų svečių sveikinimų kalbos.

Organizacijos kūrimo pradžią, nuveiktus darbus per ketvirtį amžiaus išsamiai apibūdino pačių organizacijos narių Jono Mileriaus ir Zenono Čerkausko sukurtas video siužetas, kurį įgarsino žinomas Klaipėdos aktorius A.Šimanskis.

1988 metų lapkričio 19 dieną daugiau nei 600 buvusių politinių kalinių ir tremtinių pirmą kartą susirinko Klaipėdos mokytojų namų salėje į steigiamąjį susirinkimą. Tų pačių metų gruodžio 1 dieną buvo išrinkta pirmoji Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių klubo taryba ir pirmininkas Adolfas Jočys. Taip prasidėjo prasminga ir labai reikalinga buvusių politinių kalinių ir tremtinių „Tremtinio“ kluboveikla išsauganti ir įprasminanti skaudžią Lietuvos okupacijos istoriją ir Lietuvos sūnų ir dukterų kovą už Laisvę.

(*keliama į 6 psl.*)

Labiausiai klausytojus sužavėjo jaunosios atlikėjos

Klaipėdos PKTS nariai gausiai dalyvavo šventėje

Nemaža Klaipėdos universiteto salė sunkiai sutalpino visus norinčius dalyvauti šventiniame renginyje.

Netrūko ir garbių svečių. Pasveikinti atvyko LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Stončikas, Seimo nariai A.Bilotaitė ir N.Puteikis, Klaipėdos Taikos Karalienės bažnyčios kunigas dekanas V.Viktoravičius, TS-

LPKTS Palangos filialo sukaktis

„Kokie mes jauni – mums tik dvidešimt penkeri...“ – juokavo palangiškiai buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, susirinkę lapkričio 16-ąją į LPKTS Palangos filialo veiklos 25-mečio šventę – prisiminimų popietę.

Visus ateinančiuoius pasitiko pirmąjį Palangos filialo žingsnį menantis, nuo laiko kiek pageltęs, 1988 metais rašytas skelbimas: „Lietuvos Persitvarkymo sąjūdis. Palangos miesto taryba. Š.m. lapkričio 12 d. (šeštadienį) 16 val. „Anapilio“ salėje (J. Basanavičiaus 39) įvyks „Tremtinio klubo“ steigiamasis susirinkimas. Org. grupė“. Šį skelbimą išsaugojo viena iš Palangos „Tremtinio klubo“ įkūrėjų, pirmoji pirmininkė Vida Teresė Galdikienė.

Susirinkę į viešbučio „Žydroji liepsna“ konferencijų salę, papuoštą LPKTS Palangos filialo pirmąja Regi-

Bendražygius 25-ojo veiklos jubiliejaus proga pasveikino LPKTS Palangos filialo pirmininkė Irena Galdikaitė

nos Majoraitės sukurta ir pasiūta vėliava, likimo ir bendrų idėjų suvienyti palangiškiai dalijosi prisiminimais. Taip pat pasidžiaugė, kad gražiai buvo paminėtas jubiliejus, kai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovai lankė atmintinas, ypač jiems brangias vietas: paminklą žuvusiems Kardo rinktinės partizanams šalia atstatyto bunkerio Žibininkuose, Tremtinių kryžių Palangoje, buvusios KGB būstinės kieme, ir paminklą generolui Jonui Žemaičiui-Vytautui. Uždegė žvakių, padėjo gėlių, pagarbiai nulenkė galvas... Kai prie paminklo Jonui Žemaičiui drauge su Palangos kuopos šauliais sugiedojo Lietuvos himną, pasigirdo didingas bažnyčios varpų skambesys... Atrodė, kad varpai skambėjo visų išėjusiųjų Amžinybėn garbei...

(*keliama į 5 psl.*)

Palangiškiai buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai prie paminklo generolui Jonui Žemaičiui-Vytautui

LPKTS Varėnos filialo jubiliejus

Lapkričio 30 dieną Varėnos kultūros centre 25-ąsias metines paminėti susirinko buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, LLKS dalyviai. Jubiliatus atvyko pasveikinti Seimo narys Algis Kašėta, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Edvardas Stončikas, Varėnos rajono meras Vidas Mikalauskas, buvusi pirmoji tremtinių ir politinių kalinių ansamblio vadovė Regina Svirskienė. Dainomis jubiliatus pasveikino „Varpilės“ choras, vadovė Ramona Velžienė tarė sveikinimo žodį. Dainomis susirinkusiuosius sveikino folkloro ansambliai „Serbenta“, „Papartis“ bei ansamblis iš Valkininkų.

LPKTS Varėnos filialo pirmininkas Vytautas Kaziulionis pasidalijo mintimis: „Pokario metų jaunimas gyveno patriotine dvasia kalėjimuose ir tremtyje. Per vargus, netektis išugdėme lietuvišką Dovydą, kuris smogė į kaktą bolševikiniam Galijotui. Lietuva pirmoji išsiveržė iš SSRS. Kaip ir LDK kunigaikščiai, tai paliko ryškų kirtį Kremliaus sienoje. Kas liko iš Rusijos? Jiems liko azijinė Rusijos dalis, elektros energija ir nafta bei nuskurdusi liaudis, kuri jau niekada nesukurs galingos imperijos.“

Nuveiktus darbus per 25 organizacijos veiklos metus išvardijo Jadvyga Akulavičienė: „1988 metų rugsėjį organizacijos įkūrimo iniciatorius buvo Vytautas Gutauskas. Mitingas, kuriame dalyvavo per 400 buvusių politinių kalinių ir tremtinių, vyko labai audringai: buvo sakomos patriotinės kalbos, dainuojamos partizanų ir tremtinių dainos. Susikūrus organizacijai, paraleliai susikūrė ir buvusių politinių kalinių bei tremtinių ansamblis „Viltis“. Ansamblio tikslas buvo kaupti tremtyje, lageriuose, miškuose gimusias dainas apie mūsų žmonių kančias, patirtas aukas.

(*keliama į 5 psl.*)

Susiglauskime į gretas, nes darbo dar daug

Per partinių rietenų triukšmą, per griebiamų monetų žvangėjimą jau nebegirdime Laisvės varpo šauksmo: „O, skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas, kas negina jos!“

Ginti laisvę – ne vienkartinis veiksmas. Tai nuolatinis budėjimas Tiesos sargyboje. Laisvės nebus be tiesos ir teisingumo, o kas teisingumą supranta tik sau naudingą, – nesivaržys parduoti nei savų, nei Tėvynės.

Neramu ir skaudu. Kas laukia mūsų tautos? Tauta – tai žmonės. Tarp jų klystantys ir nenoriai pripažįstantys savo klaidas. Stebina naivumas, netikėjimas, kad istorija gali kartotis. Čia pat, už plonos sienos durų, tebėra Stalino auklėtiniai, be jokių skrupulų pasiruošę pavergti. Kas užtikrins, kad vieną rytą neišgirsim tankų žvangėjimo, buvusių pavergėjų palikuonys negesins namų židinių, nekomplektuos vergų ešelonų? Nejaugi mūsų – istorijos liudininkų – balsas nepažadins abejingųjų, kad ir jie išgirstų ne tik Laisvės varpo, bet ir Buchenvaldo varpų kvietimą: „Žmonės, būkite budrūs!“

Kai kam ramiau, kai tauta miega. Tada gali daryti su ja, ką nori. Tik yra budinčiųjų Laisvės sargyboje. Vienas kliuvinių – tie nenuoramos buvusieji... Ne, ne buvę komsorgai, partorgai, partsekretoriai, tai politiniai kaliniai, tremtiniai, partizanai. Jie pristatė kryžių, paminklų, prikabino akis badančių užrašų: „Čia buvo kankinami kovotojai už Lietuvos laisvę“, „Iš šios stoties ėjo ešelonai su mūsų tėvais, seneliais ir vaikais į Sibiro tremtį“.

Kaupiasi nuoskauda, kad gimtoje šalyje jaučiame Sibiro šaltį valdančiųjų veiksmuose. Daug ką atleidome, daug kam atleidome. Mums atleisti nenori. Už tai, kad Sibiro speiguose saugojome Laisvės daigą, šiandien saugome istorinę atmintį, nenorime užmaršties skraiste dengti Tėvynės ir tautos išdavikų.

Ne istorinei atminčiai, bet greitesnei užmarščiai paliktos neužrašytos pavardės trėmusiųjų, vežusiųjų, gaudžiusiųjų ir sodinusiųjų į KGB rūsius. Neužrašytos, nes kompromituoja jų palikuonis, pasilypėjusius tarnybinėje hierarchijoje ant Laisvės gynėjų kapų kauburėlių ir piktdžiugiškai žiūrinčios į buvusius partizanus, politinius kalinius, tremtinius: „Ką, jūs dar pagarbos istorijai, Laisvės kovų dalyviams, pensijų grąžinimo norite?! Mes – istorija, nes mūs valdžia!“ Saldu išlieti pagiežą...

Kol daugelio protai pilni ne „religijos opiumo“, kaip sakydavo raudonieji, bet uspaskichinių ledų košės, kol realioje tikrovėje siekiama sudeginti mūsų kruviną Laisvės kovų istoriją, ištrinti vardus iš Kremliaus vežusiųjų „Stalino saulę“, nuo kurios tūkstančiai sušalo Laptevų jūros ledo saloje, siekia atgaivinti brazauskinių asmenybių kultą – privalome siekti, kad visų ausys išgirstų ir Laisvės varpo, ir Buchenvaldo varpų gaudesį.

Turime savo sąžinę, neparduotą, neišmainytą nei į rublius, nei į litus. Tik neturime apsaugos nuo svetimųjų įskiepyto abejingumo, noro siekti gero tik sau, juodą darbą paliekant tiems, kurie nebijo rakščių delnuose. Stebina sveiko proto stygius, kai rinkdami valdžią, renkasi svetimus, tikėdami, lyg loterijoje išlošti „aukso puodą“. Paskui keikia valdžią, pamiršę, kad patys ją išsirinko. Tai dar nėra blogai – valdžią visuomet keikia, bet kai keikia savo valstybę, savo Tėvynę – tai jau patys neverti Lietuvos piliečio vardo. Tik jie, mūsų kaimynai, artimi. Tuo skaudžiau jausti klystkelių pasekmes.

Norėtume, kad būtume girdimi ir matomi. Nesislepiame. Mus mato valstybinėse šventėse, renginiuose, minėjimuose, su plazdančia širdimi vėliavose. Visoje Lietuvoje skamba išvežtos ir parvežtos dainos. Mato, gal ir su apmaudu, kai norėdami dalyvauti Ariogalos sąskrydyje miname valdžios kabinetų slenksčius prašydami transporto. Mes norime nors kartą per metus pabūti drauge, prisiminti pasidalytą duonos riekelę, netekties skausmą ir Atgimimo džiaugsmą...

Ne kartą girdėjome žinomą tiesą: Mes – išeinanti karta. Bet ir išeiti reikia garbingai, dėl lito nežeminant politinio kalinio ar tremtinio vardo. Niekas mūsų negerbs, jei negerbsime patys savęs. Mūsų vis mažiau – tai susiglauskime į gretas, nes darbo dar daug. Tiesa, neapmokamo. O mums reikia mokėti: už galimybę nuvažiuoti, už gėlės žiedą pagerbiant Amžinybėn išėjusį bendražygį, už vietą susirinkimui, už telefoną, šilumą ir kita. Štai kodėl renkame nario mokestį kartą per metus, mažą dalelę už patirtą vargą gaunamo mėnesinio priedo prie pensijos.

Susirinkimuose, susitikimuose kviečiame užsiprenumeruoti „Tremtinį“, kad jaustume likimo draugų, pasklidusių visoje mūsų Tėvynėje, petį, girdėtume jų balsą laikraščio puslapiuose, prisimintume ir kitiems primintume praėjusių skaudžių laikų įvykius ir žmones, šių dienų svarbiausius mūsų gyvenimo reikalus. „Tremtinys“ – vienintelė tribūna ir saviems, ir pasauliui. Istorinė atmintis privalo neblėsti, kad ateitis nebūtų skaudesnė už praeitį.

Nedidelė mūsų šalis, nedaug žmonių, bet vargu ar rasi pasaulio kampelį, kur nestovėtų lietuviškas kryžius – lietuvio Amžinojo poilsio vietos sargybinis, kaip kančios, vilties ir tikėjimo ženklas.

Artėjančių šventų Kalėdų varpai tegul žadina viltį, kad gimęs Kristus atneš mūsų žemei ir jos žmonėms ramybę, tikėjimą, gėrį, išmokys vienybės ir susiklausymo.

Šviesių ir džiaugsmingų šventų Kalėdų, bendro likimo sesės ir broliai, mieli bendražygiai!

Algirdas BLAŽYS

Prašo atkurti valstybinę nukentėjusių asmenų pensiją

Visuomeninės tarybos, vienijančios devynias visuomenines organizacijas, pirmininkas Jonas Puodžius oficialiai raštu kreipėsi į Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisiją, prašydamas pareikalauti Vyriausybės vykdyti įsipareigojimus dėl nukentėjusių asmenų pensijų atkūrimo.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga 2012 ir 2013 metais ne kartą kreipėsi į Vyriausybę ir kitas institucijas dėl nukentėjusių asmenų valstybinių pensijų dydžių atkūrimo. Vyriausybė dar sausio 8-ąją ir birželio 21-ąją pavedė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai išnagrinėti LPKTB kreipimąsi ir LPKTS prašymą dėl nukentėjusių asmenų valstybinių pensijų dydžių atstatymo ir patirtų nuostolių kompensavimo. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vykdydama Ministro pirmininko pavedimus, LPKTB adresuotame laiške rašė: „Nukentėjusių asmenų valstybinių pensijų dydžiai atsistatys nuo 2014 metų sausio 1 dienos“. LPKTS adresuotame laiške žadėjo taip pat, kad „vadovaujantis galiojančiu teisiniu reguliavimu valstybinių pensijų dydžių atkūrimas numatytas nuo 2014 metų sausio 1 dienos“.

Seime svarstant kitų metų valstybės biudžetą buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai tikisi ir reikalauja, kad jame būtų numatytos lėšos ir nukentėjusių pensijų valstybinių pensijų atkūrimui.

Visuomeninė taryba vienija Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungą, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendriją, Lietuvos politinių kalinių sąjungą, Lietuvos laisvės kovotojų sąjungą, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdį, Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido artimųjų sąjungą, Lietuvos nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios broliją, „Kolymos“ draugiją ir Laptevų jūros tremtinių broliją „Lapteviečiai“.

„Tremtinio“ inf.

Asociacija vienys sovietinės okupacijos tyrėjus

Gruodžio 2 dieną Seime įvyko įkurtos Sovietinės okupacijos tyrimo asociacijos (SOTA) steigiamasis susirinkimas. Asociacijos iniciatoriai ir steigėjai: Seimo narys, parlamentinės grupės „Už istorinę atmintį ir teisingumą“ pirmininkas dr. Arvydas Anušauskas, Vilniaus universiteto doktorantė, knygos „Okupacinė kariuomenė Lietuvoje“ autorė Inga Arlauskaitė-Zakšauskienė, Vilniaus universiteto doktorantas, sąskrydžių „Trakinių partizanai“ vienas organizatorių Norbertas Černiauskas, VU absolventė ir „Misija Sibiras“ dalyvė Lina Krilavičiūtė.

„Sovietinės okupacijos tyrimo asociacija sieks vienyti tiriančias ir įamžinančias Lietuvos sovietinės okupacijos istoriją ir atmintį, bendrus tikslus turinčias institucijas, organizacijas. Turime jungtis ir padėti vieni kitiems, kad apie šiuos darbus žinotų ne vien Lietuvos visuomenė, bet ir tarptautinės akademinės bendruomenės“, – asociacijos steigiamajame susirinkime, vykusiame Seime, kalbėjo Arvydas Anušauskas. Pasak parlamentaro, šios istorijos periodo tyrimų įamžinimo entuziastų yra ne tiek daug, o veikla – labai reikšminga.

Steigiamajame susirinkime dalyvavęs Europos Parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis priminė, kad panašaus likimo šalys, kaip Latvija, Ukraina, yra padariusios įspūdingų ir plačiai pasaulyje žinomų darbų okupacijos tema. „Asociacija reikalinga, kad būtų koordinuojamos pastangos, kad jos pavirstų ne vien mokslininkų knygomis lentynose, o ir kuo nors daugiau būtent viešoje ir tarptautinėje sąmonėje. Reikia naujo impulso ir todėl pritariu, kad tokia asociacija būtų kuriama“, – kalbėjo V. Landsbergis.

Atsižvelgdami į kelerius metus Latvijoje veikiančios Latvijos okupacijos tyrimo draugijos patirtį, SOTA steigėjai dalyvauti asociacijos veikloje pakvietė istorijos mokslo, kultūros, meno, švietimo, visuomeninius atstovus. Susirinkime dalyvavusi Latvijos okupacijos tyrimo draugijos vadovė Ruta Padzerė (Ruta Padzerė) ir valdybos narys Bonifacijis Daukštas (Bonifācijis Daukšts) pastebėjo, jog abi organizacijos turi bendrą temą ir užduotį prieš savo tautas, todėl jų veiklai yra labai svarbus šalies valdžios palaikymas. „Džiaugiuosi, kad galėsime bendradarbiauti, keisimės metodikomis ir dirbsime kartu“, – sakė R. Padzerė.

SOTA steigiamajame susirinkime dalyvavo Seimo pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė, parlamentinės grupės „Už istorinę atmintį ir teisingumą“ nariai: Vytautas Juozapaitis, Vincė Vaidevutė Margevičienė, Agnė Bilotaitė, Nepriklausomybės Akto signataras Algirdas Endriukaitis, akademinės bendruomenės atstovai, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, Vytauto Didžiojo universiteto, Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir bendrijos atstovai, mokytojai, puoselėjantys Laisvės kovų ir okupacijos aukų atmintį.

Įkūrus asociaciją, įvyko diskusija „Sovietinės okupacijos tyrimai: kur esame ir ko siekiame“.

(*keliama į 4 psl.*)

Įvykiai, komentarai

Rytų partnerystės šalių laukia ilgas kelias į Europą

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, pratęsdama Vilniaus viršūnių susitikimą, lapkričio 29 dieną Vilniuje susitiko su šešių Rytų partnerystės šalių – Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Gruzijos, Moldovos ir Ukrainos – opozicijos ir pilietinės visuomenės atstovais.

Prezidentė pabrėžė, kad Rytų partnerių europinė ateitis yra bendra – šių šalių vyriausybių ir opozicijos atsakomybė. Visos politinės jėgos turi palaikyti savo šalies pasirinktą strateginę raidos kryptį. „Vilniuje įvyko realus Rytų partnerystės postūmis. Su Moldova ir Gruzija jau parafavome asociacijos sutartis. Tačiau dar laukia ilgas kelias į Europą. Todėl reikalingas visų politinių jėgų susitelkimas, tvirta valia bei ryžtas įgyvendinti prisiimtus įsipareigojimus, atremti išorinį spaudimą ir bandymus sužlugdyti integracinius procesus“, – sakė Prezidentė.

Prisimindama Lietuvos patirtį, Prezidentė pabrėžė, kad narystės ES siekį rėmė visos šalies politinės partijos – buvo pasirašytas nacionalinis susitarimas, kuriuo tiek valdančioji koalicija, tiek opozicija įsipareigojo laikytis europinio kurso. Buvo sutelkti visi šalies pajėgumai ir per sąlyginai trumpą laikotarpį Lietuva padarė didžiulę pažangą ir sėkmingai įstojo į ES.

Prezidentės teigimu, europinės transformacijos kelias yra sudėtingas, tačiau tai kelias į sėkmę, kuris užtikrins demokratinę valstybių raidą, geresnį ir saugesnį žmonių gyvenimą.

Respublikos Prezidentė taip pat pabrėžė, jog Europos Sąjunga niekada neišsižadės demokratijos principų ir vertybių, todėl su ja suartėti siekiančios šalys turi dėti visas pastangas, kad būtų gerbiamos žmogaus teisės ir laisvės, realiai užtikrinta įstatymo viršenybė, sąžiningi ir nešališki teismai.

Sėkmingai įgyvendinus įsipareigojimus, įdiegus europinius principus ir standartus bei pasirašius Asociacijos sutartis, kurios taip pat apima laisvosios prekybos susitarimus, Rytų partnerėms atsivers didžiulė – 500 milijonų vartotojų rinka, prasiplės prekybiniai ir verslo ryšiai, šalys taps patrauklesnės ES investicijoms.

Parengta pagal Prezidentės spaudos tarnybos pranešimą

Ukrainos piliečiai reikalauja sutarties

Nepaisant kai kurių mūsų politikos „korifėjų“, prognozavusių tikimybę „nuo 40 iki 60“, kad Ukraina pasirašys Asociacijos sutartį su ES per Rytų partnerystės susitikimą Vilniuje, nieko panašaus neįvyko – nei 40, nei juo labiau 60. Užtat visu 100 procentų Ukrainos prezidentas Janukovyčius pasirodė esąs žaisliukas Putino rankose. Mums irgi yra šiokia tokia proga pamąstyti: juk nedaug trūko, kad panašios orientacijos mūsų vadovai būtų nuvairavę Lietuvą į Rusijos pusę. Laimė, Apvaizda Lietuvai buvo maloninga, pavyko ištrūkti iš „globėjiško“ Maskvos glėbio, įstoti į NATO, į Europos Sąjungą. Bet, kaip sakoma, geras gyvenimas vieną vietą drasko – nuolat girdime nepatenkintą burbėjimą, kad ta ES nieko gero neduoda, viskas blogai, neįmanoma gyventi... O kur geriau – gal ten, Rytų pusėje? Deja, taip manančiųjų pas mus užtenka. Ką galima tokiems nelaimėliams pasiūlyti? Ogi pasižiūrėti, kas šiuo metu vyksta Ukrainoje. Ten šimtai tūkstančių žmonių išėjo į gatves protestuoti prieš Janukovyčiaus sprendimą nepasirašyti sutarties. Visi puikiai supranta, kad jo tariami motyvai dėl Ukrainos nuostolių, kurių šalis patirtų pasirašiusi sutartį, tėra bandymas pasiteisinti prieš savo tautą, kurią jis išdavė. (Beje, jei Rusija būtų tokia geranoriška, kokia dedasi, tai apie jokius nuostolius nebūtų nė kalbos.) Ukrainiečiai pareiškė, kad jie nesitrauks, kol neatsistatydins dabartinė valdžia, kurią jie vadina „gauja“. Korupcija, bedarbystė, skurdas – štai nuolatiniai paprasto ukrainiečio palydovai, nuo kurio, bent iš dalies, jie tikėjosi pabėgti atsigręždami į ES.

Masiniams protesto mitingams malšinti pasitelktos specialiosios pajėgos, atrodo, nestinga ir specialiai atvežtų provokatorių, mėtančių akmenis į milicininkus. Ir be informacinio karo neapsieinama – internete pasklido vaizdai, kaip protestuotojai skriaudžia milicininkus. Pavyzdžiui, vienoje nuotraukoje Ukrainos dvispalvės vėliavos kotu jaunuolis daužo parkritusį milicininką, deja, akyli internautai greitai atpažino falsifikatą – pasirodo, nuotraukoje pavaizduota Graikijoje vykusių riaušių akimirka, kurioje parkritusį policininką raudonos vėliavos kotu talžo jaunas vyrukas, taigi falsifikatoriai tik pakeitė užrašus ant pareigūno nugaros ir vėliavos spalvas. Deja, šiais kompiuterinių technologijų ir moralės nepaisymo laikais galima laukti kur kas gudresnių neįtikėtino cinizmo provokacijų.

Kas gi vyksta tokiu Ukrainai lemtingu momentu mūsų šalyje? Vieni bando nenusiminti tokiu Ukrainos prezidento sprendimu, kiti džiūgauja, kad, matote, Tėvynės sąjungai-krikščionims demokratams vėl nepasisekė! Žodžiu, jie turi būti kalti net gi ten, kur jų nė kvapo nėra. Tokia jau ta mūsų oponentų sąžinė... Nenuostabu, kad ir Prezidentė Dalia Grybauskaitė nepaliekama nuošalyje. Štai pareiškė mūsų Prezidentė, kad Ukrainos valdžia ir opozicija turi susitarti taikiai, kad kraujas Kijeve liejasi tuo metu, kai Ukraina pirmininkauja Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai. Trumpai tariant, Ukrainos valdžia raginama gerbti susirinkimų ir žodžio laisvę. Atrodytų, diplomatiškai pasakyta esmė, tačiau prieš Prezidentę D. Grybauskaitę nusistačiusios politinės grupės, jau besimatuojančios prezidentines regalijas, pragydo apie neva D. Grybauskaitės abejingumą Ukrainos įvykiams. Kur gi ne – kai nuvažiuoji nekviestas ir nelauktas, tai pademonstruoji tokį neabejingumą, kad net diplomatams tenka įrodinėti, jog Lietuva nesikiša į Ukrainos vidaus reikalus. Įdomu, kad būtent kišimusi į Ukrainos vidaus reikalus Rusija pavadino L. Graužinienės „vizitą“. Gal šis veiksmas vyko pagal Uspaskicho scenarijų, kas žino? Juk nesunku L. Graužinienės vizito tikslais įvardinti siekį išprovokuoti diplomatinį skandalą ir paerzinti šalies vadovę tokiu atsakingu momentu.

Jau minėta, kad kalbos apie Ukrainos reikalus neapsiriboja vien D. Grybauskaite. Gediminas Kirkilas, žinia, vykęs į Ukrainą su L. Graužiniene (gal reikėtų sakyti: Graužinienė su Kirkilu?), pareiškė, kad L. Graužinienės vizitas nieko blogo nepadarė, o nepatenkinti juo yra tik TS-LKD, pavydintys, kad ne jie važiavo... Pasiklausius tokių šio „politikos guru“ postringavimų, net neabejojusio, kad Ukrainos prezidentas pasirašys Asociacijos sutartį, o kai tai neįvyko, pareiškusio, kad tai buvo „nelaukta ir netikėta“, peršasi išvada – ar tik nebūtų Ukraina persigalvojusi, jei TS-LKD šiandien būtų valdančiąja dauguma, o ne opozicija? Nežinia koks kipšas gundo patikėti, kad Ukrainos prezidentas būtų nepabūgęs Rusijos šantažo ir Rytų partnerystės projektas būtų pasibaigęs šimtaprocentine sėkme. Deja...

Ukrainoje susikirto „homo sovieticus“ ir pažangios vakarietiškas vertybes mylinčios jėgos, šalia kurių (tarsi nuošalyje) stovi didžioji kaimynė – Putino Rusija, labai suinteresuota nepaleisti iš rankų nei vienos postsovietinės respublikos. Tai reiškia, kad nei Moldova, nei Gruzija, nors ir pasirašė Asociacijos sutarį, nėra apsaugotos nuo Putino interesų. Tačiau tai nereiškia, kad Putinas jau gali švęsti pergalę – šios savaitės pradžioje prasidėjo protestai Armėnijoje, kuri jau anksčiau prisipažino kapituliuojanti prieš Rusijos spaudimą. O kuo pasibaigs masiniai protestai Ukrainoje, bent jau šią akimirką niekas nedrįsta prognozuoti.

Gintaras MARKEVIČIUS

Valdančiųjų viražai: prastos ateities prognozės

„Galima tik pasidžiaugti, kad kitais metais elektros energijos kaina gyventojams mažės. Tačiau tai nėra jokia naujiena ar ypatingas valdančiosios daugumos nuopelnas. Tai dar 2012 metų gruodžio 6 dieną „Žinių radijo“ laidoje „Pozicija“ prognozavo tuometinis Ministras pirmininkas Andrius Kubilius, kalbėdamas apie 2013 metų pabaigą: „Metų pabaigoje tarifai automatiškai galės sumažėti daugiau negu porą centų“, – primena Seimo narys, šešėlinės vyriausybės energetikos ministras Dainius Kreivys. Tame pačiame interviu A. Kubilius pažymėjo, kad 2013 metais elektros energijos kaina buvo nepagrįstai padidinta dėl to, „kad 2011 metais Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK) netiksliai prognozavo dujų, kurios naudojamos elektros gamyboje, kainą. Per kitus metus VKEKK numatė, kad tas skirtumas turi būti padengtas. Maždaug 200 milijonų litų įsiskolinimo priežastis buvo pačios VKEKK komisijos sprendimai, priimti 2011 metais“.

D. Kreivys taip pat primena, kad 2013 metų rugsėjo 20 dieną VKEKK pasiūlius 15,9 ct/kWh elektros energijos rinkos kainą 2014 metams, elektros energijos vartotojus aptarnaujanti įmonė AB LESTO prašė komisijos padidinti elektros įsigijimo kainą 2 centais, atsižvelgdama į kainų pokyčius Lietuvos elektros biržoje. Tačiau komisija į šį prašymą beveik neatsižvelgė, teigdama, kad LESTO nepateikė išsamių duomenų dėl elektros energijos įsigijimo kainos skaičiavimo.

Pagal vakar VKEKK patvirtintą elektros kainos tarifą gyventojams, elektros perdavimo tinklo operatoriaus „Litgrid“ pajamos 2014 metais iš perdavimo veiklos mažės apie 21 procentu.

„Galime daryti prielaidą, kad perdavimo ir skirstymo tinklų operatoriai patirs nuostolius, kuriuos galų gale vis tiek bus priversti dengti gyventojai per padidintą elektros energijos kainos tarifą. Tik klausimas, kada tai įvyks? Tikėtina, kad tai bus padaryta po Europos Parlamento ir Prezidento rinkimų“, – prognozuoja D. Kreivys.

Pažymėtina, kad šiemet nuo liepos iki lapkričio vidurio Lietuvos elektros biržoje įvyko reikšmingų kainų šuolių. Spalį elektros energijos rinkos kaina pakilo iki 21,07 ct/kWh ir buvo daugiau nei 32 procentais didesnė negu VKEKK patvirtinta elektros energijos rinkos kaina 2014 metams. Pasak parlamentaro, akivaizdu, kad 2013 metais vidutinė elektros energijos rinkos kaina – didesnė nei patvirtinta komisijos.

D. Kreivio teigimu, tokios prie rinkimų kalendoriaus priderintos manipuliacijos leis nežymiai sumažinti elektros energijos tarifą 2014 metams, tačiau neišvengiamai iššauks elektros kainos didėjimą gyventojams ateityje.

Pagal www.tsajunga.lt parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Kilkite Lietuvos vardan

Vėjo supami atsargiai plazda medžių lapai, lietaus lašų sklidini plaukia debesys... Tačiau nebodamas darganos, kaip ir kasmet, vėl suskambo Varpas: „Din dan, din dan, kelkite, kelkite, kelkite Lietuvos vardan!“ Jo garsas pasklido, žvaigždėtu aidu pabiro virš Nemuno, paskui pakilo ir nuskriejo aukštyn, virš debesų...

Lapkričio 19 dieną Kauno įgulos karininkų ramovėje į respublikinį jubiliejinį – 25-ąjį spiečių susirinko Lietuvos kudirkaičiai. Tai iš čia taip iškilmingai aidėjo Varpo garsas ir sklido jaunatviška vilties šviesa. Spiečiaus garbingi svečiai – Lietuvos Seimo narė Agnė Bilotaitė, Kauno Karmelitų bažnyčios kunigas Renaldas Šumbrauskis, Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas mjr. Donatas Mazurkevičius, Kauno mst. savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjas Antanas Bagdonas, Lietuvos varpininkų draugijos pirmininkė Danutė Blėkienė, buvusi Lietuvos kudirkaičių organizacijos tarybos pirmininkė Jūratė Dranginienė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narė, birutietė Dalia Lukšaitė-Maciukevičienė, V.Kudirkos viešosios bibliotekos ryšių su visuomene organizatorė ir projektų vadovė Dalė Poškienė, Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų metodininkė Diana Mykolaitienė, Kauno Vinco Kudirkos progimnazijos direktorės pavaduotoja Rita Morkūnienė bei buvusi šios mokyklos mokytoja Nijolė Brencienė – daug širdies šilumos atiduodantys Lietuvos kudirkaičiams negailėjo prasmingų palinkėjimų ir dovanų.

Turiningą jubiliejinį 25-ąjį spiečių pradėjo Lietuvos kudirkaičių organizacijos pirmininkė Kauno Vinco Kudirkos progimnazijos mokytoja Irena Aleksejenkienė, programą vedė šios mokyklos kudirkaičiai. Nuskambėjus Lietuvos Respublikos himnui, daug šiltų sveikinimo žodžių išsakė svečiai, tarp jų parlamentarė A.Bilotaitė, Švietimo skyriaus vedėjas A.Bagdonas. Buvo perskaitytas Lietuvos Seimo nario prof. A.Dumčiaus sveikinimas Lietuvos kudirkaičiams. Nuoširdų sveikinimą ir šilčiausius linkėjimus kudirkaičiams ir jų vadovams 25-ojo veiklos jubiliejaus proga iš Marijampolės atsiuntė Zita Ruočkuvienė – varpininko dr. Vinco Kudirkos giminaitė.

Jubiliejiniame spiečiuje dalyvavo mokytojos G.Žemaitienės vadovaujami Kudirkos Naumiesčio Vinco

Jaunieji kudirkaičiai ir jų vadovai

Kudirkos gimnazijos kudirkaičiai, taip pat gausus būrys kauniečių kudirkaičių iš Stasio Lozoraičio vidurinės mokyklos su vadove V.Vitkauskiene, iš Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos su vadove A.Zamaliene, iš Rokų vidurinės mokyklos su vadove R.Kavaliauskiene, iš Martyno Mažvydo vidurinės mokyklos su vadove L.Misiūniene, iš Jurgio Dobkevičiaus vidurinės mokyklos su vadove J.Petrikaite, iš Kauno Vinco Kudirkos progimnazijos su vadove I.Aleksejenkiene, iš Šv. Pranciškaus mokyklos su vadove D.Ruseckiene, iš Kauno savivaldybės vaikų globos namų su vadove A.Vaitkevičiene, iš Šančių vidurinės mokyklos su vadove R.Žičkiene.

Kaip ir kasmet tradiciškai ir iškilmingai prieš Lietuvos trispalvę prisiekė apie 100 kudirkaičių ir tapo tikraisiais organizacijos nariais. Palaiminimą kudirkaičiams suteikė kunigas Renaldas Šumbrauskis. Koncertą surengė Kauno Vinco Kudirkos progimnazijos, Rokų vidurinės mokyklos, Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijos bei Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazijos kudirkaičiai. Taigi šventėje skambėjo iškilmingi priesaikos žodžiai, aidėjo jaunatviški balsai ir graži muzika, plaukė šviesios mintys. Nors už lango tvyrojo vėlyvas ruduo, tačiau mokinių žodžių skambesys ir tyrų sielų grožis suteikė šviesių vilčių – kaip pasodinti atminimo ąžuolėliai Lietuvoje augte auga graži jaunoji karta.

Po šventės kudirkaičiai su vadovais ėjo uždegti žvakučių prie garbingojo lietuvių tautos sūnaus dr. Vinco Kudirkos biusto ir „Laisvės“ paminklo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Sutemos klostė miesto gatves ir paminklus, o kudirkaičių ir jų vadovų širdžių aidu Varpas vis gaudė: „Din dan, din dan, kilkite Lietuvos ateities vardan!..“ Kurkite, tikėkite, mylėkite!

Nuoširdžiai dėkoju jubiliejinio spiečiaus organizatoriams už dvasingumo akimirkas, padovanotas Lietuvos kudirkaičiams.

Danutė BLĖKIENĖ

Asociacija vienys sovietinės okupacijos tyrėjus

(*atkelta iš 2 psl.*)

Kalbėta apie sovietinės okupacijos tyrimų perspektyvas, kaip skatinti istorijos mokslo, kultūros, meno, švietimo ir visuomeninio sektoriaus atstovų aktyvumą, tiriant ir įamžinant Lietuvos sovietinės okupacijos istoriją bei atmintį.

Asociacijos įstatuose nurodyti pagrindiniai veiklos tikslai – skatinti istorijos, mokslo, kultūros, meno ir visuomeninio sektoriaus atstovų aktyvumą, tiriant ir įamžinant Lietuvos sovietinės okupacijos istoriją ir atmintį; siekti reikšmingų istorijos įvykių įamžinimo viešosiose erdvėse, išryškinti informacijos sklaidos problemas ir ieškoti naujų sklaidos būdų, pasitelkiant visas įmanomas – mokslines, menines ir kitas priemones; jungti istorikus, įvairių sričių kūrėjus ir visuomenininkus istoriniams memorialiniams projektams Lietuvoje ir užsienyje; siekti dvidešimto amžiaus sovietinės okupacijos istorijos įprasminimo švietimo, mokslo populiarinimo ir kitomis priemonėmis; skelbti ir propaguoti visuomenėje aukščiau nurodytus tikslus ir vertybes; remti asmenis ir neformalias grupes, siekiančias tikslų, analogiškų asociacijos tikslams.

Asociacijos nariais gali tapti ir fiziniai, ir juridiniai asmenys.

„Tremtinio“ inf.

Advokato darbo sukaktis

Lapkričio 27 dieną Vilniuje 55 advokato praktikos metų sukakties proga visuomenė ir kolegos sveikino žinomą advokatą ir visuomenės veikėją Vytautą Zabielą. Su jo profesiniu ir visuomeniniu darbu dalyvius supažindino advokatas Sigitas Židonis. Vakaro svečiams jis trumpai priminė sunkiu darbu paženklintą jaunystę, ankstyvą apsisprendimą rinktis teisės studijas, advokato darbo pradžią, kai po stažuotės advokatūroje 1958 metais pradėjo advokato darbo praktiką. Nuo advokato praktikos pradžios turėjo per 1000 bylų, apgynė ne vieną likimą.

Vytautas Zabiela

V.Zabiela Šiauliuose dirbo tiesioginį darbą, ir ėmėsi papildomo – rašė skilčiai „Juridinė konsultacija“ ir buvo leidinio „Į pagalbą advokatui“ pagrindinis rengėjas. Per savo darbo praktiką advokatas Vytautas Zabiela vadovavo trims juridinėms kontoroms, kuriose darbavosi gausus būrys advokatų, 1995 metais įsteigė privačią kontorą „Zabiela, Zabielaitė ir partneriai“. Kolegos advokatai net penkis kartus rinko V. Zabielą į savivaldos institucijas.

Jo ir bendraminčių pastangomis 1988 metais buvo atkurta Teisininkų draugija, vadovauta pirmojo pasaulinio Lietuvių teisininkų kongreso organizaciniam komitetui. V. Zabiela dirbo Sąjūdžio Seimo taryboje, Vilniaus miesto taryboje. Seime jam teko darbuotis Teisės ir teisėtvarkos komitete. Jis taip pat dirbo Mykolo Romerio universiteto taryboje ir Arbitražiniame teisme prie asociacijos „Tarptautiniai prekybos rūmai – Lietuva“.

Vienas svarbiausių V.Zabielos darbų – vadovavimas Vilniaus visuomeninio tribunolo procesui 2000 metais, kurio metu komunizmo doktrina buvo paskelbta nusikalstama žmonijai. Jis taip pat aktyviai prisidėjo ir prie tarptautinio kongreso „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“ organizavimo. Gražios sukakties proga buvusį Vilniaus tribunolo pirmininką pasveikino ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas dr. Povilas Jakučionis.

„Vytautas Zabiela Lietuvoje pažįstamas kaip garsus advokatas, gerbiamas jo pareigingumas, darbštumas, atkaklus užsibrėžto tikslo siekimas, ištikimybė advokato profesijai. Jis yra reiklus ir griežtas sau ir kitiems. Tarp kitų gerų savybių Vytautas neabejotinai turi ir sumanaus organizatoriaus gebėjimų. Pavyzdžiui, 2000 metais kelios buvusių politinių kalinių ir tremtinių organizacijos buvo surengusios tarptautinį Antikomunistinį kongresą ir Tribunolo procesą, kuriame dalyvavo 24 valstybių atstovai. Vytautas ėmėsi tarptautinio visuomeninio Tribunolo organizavimo darbo. Subūrė tarptautinę teisininkų grupę ir vadovavo Tribunolo procesui. Vytautas į jį buvo pakvietęs teisininkus iš Vokietijos, Olandijos, Prancūzijos, bet prieš pat Tribunolą teisininkai iš Vakarų neatvyko. Manėme, kad tribunolas žlugs, bet Vytautas staigiai suorganizavo kitus teisininkus iš Rytų ir Vidurio Europos valstybių, ir procesas įvyko. Tuo dar kartą įrodė, kad moka atkakliai siekti užsibrėžto tikslo. Tribunolo darbas pavyko. Jo dokumentai paskelbti ir išplatinti daugelyje demokratinių pasaulio valstybių. Išleista knyga (dviem kalbomis) ir sukurtas filmas (trimis kalbomis). Be to, mums žinomos kelios genocido bylos, kuriose nukentėjusiuosius gynė Zabiela ir šias sudėtingas bylas laimėjo. Jis taip pat aktyviai dalyvavo nekilnojamojo turto grąžinimo bylose ir taip pat beveik visas laimėjo“, – sakė P.Jakučionis ir dėkojo V.Zabielai už nuoširdų darbą. Jis pabrėžė jo svarų indėlį ir Sąjūdžio Seimo taryboje. Atkreipė dėmesį į tai, kad ilgai ir produktyviai dirbo Utenoje ir Šiauliuose, nors niekuomet nebuvo komjaunuoliu ir nepriklausė komunistų partijai.

Advokato pasveikinti atvyko Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas, teisingumo ministro padėką jam įteikė ministerijos kancleris Arūnas Kazlauskas. Padėkų ir gražių žodžių negailėjo kolegos advokatai. Pramonininkų konfederacijos atstovas Mykolas Aleliūnas kolegą pavadino profesijos riteriu, priminęs gražią iš profesionalios veiklos kylančio ir realizuojamo pasipriešinimo valdančiajam režimui istoriją.

Sveikinimus taip pat išsakė Pasaulio lietuvių teisininkų kongreso atstovas prof. E. Monkevičius. Pagarbą pareiškė mokiniai, Advokatų garbės teismo vardu dovaną įteikė pirmininkas.

Šventėje dovanų gavo ir svečiai – jiems vyriausiasis advokatas paliko autografą apie nuveiktus darbus ir nugyventą gyvenimą pasakojančiame leidinyje.

Dėkodamas vakaro svečiams Vytautas Zabiela pabrėžė, jog pagerbti advokato profesinį kelią einančius kolegas – prasminga tradicija.

Ingrida VĖGELYTĖ

LPKTS Palangos filialo sukaktis

(*atkelta iš 1 psl.*)

Bendra malda Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje aukotose šv. Mišiose prisiminti žuvusieji kovose už Lietuvos laisvę, Lietuvos politiniai kaliniai ir tremtiniai: negrįžę, mirę ir palaidoti gimtojoje žemėje, taip pat ir gyvieji.

LPKTS Palangos filialo pirmininkė Irena Galdikaitė, pradėjusi iškilmingą minėjimą, pasveikino filialo narius ir svečius, pakvietė sugiedoti Lietuvos himną. Toliau ji tęsė: „Daugelis Lietuvos žmonių kovėsi su ginklu rankoje už savo Tėvynės laisvę ir žuvo, daugelis kalėjo sovietų lageriuose ir kentėjo tremties sunkumus. Ne visi sugrįžo, ne vieno kaulai liko amžino įšalo žemėje, o ir grįžusieji ne visi sulaukė laisvės vėjų Lietuvoje ir Lietuvos Atgimimo. Metai eina ir negailestingai, kaip rudeninius lapus nuplėšiantis vėjas, praretino buvusių politinių kalinių ir tremtinių gretas. Visų kovojusių ir kentėjusių širdyse degė kaitri liepsna ir tos liepsnos kaitrumas atvedė mus visus į Atgimimą, į nepriklausomybę“. Paminėjusi, kad uždegtų žvakelių liepsna primena visus tuos, kurių jau nebėra, tuos, kurie padėjo ateiti į laisvę ir susigrąžinti savo Tautinę vėliavą, I. Galdikaitė pakvietė pagerbti atgulusius Amžinojo poilsio tylos minute.

„Šiandien, matydama jus visus, galiu tik pasidžiaugti ir kartu dar kartą stebėtis tuo, kad man teko laimė vadovauti besisteigiančiam „Tremtinio“ klubui. Ir itin džiaugiuosi matydama čia labai daug prie klubo steigimo ir pirmųjų veiklos žingsnių prisidėjusius tuometinės mūsų tarybos narius Arūną Šateiką ir Antaną Tranyzą“, – kreipėsi į bendražygius pirmoji „Tremtinio“ klubo vadovė V. T. Galdikienė.

V. Galdikienė prisiminė ir tai, kad salėn tą pirmąją dieną rinkosi ne vien tremtiniai ir politiniai kaliniai. Buvo ten žmonių, kuriuos pirmoji klubo vadovė aiškiai įvardijo saugumiečiais: – daugiau jų susirinkimuose matyti neteko.

Paminėjusi pirmuosius klubo žingsnius – dalyvavimą saviveikloje, laikraščio „Ašara“ lietuvių ir anglų kalbomis leidimą, V. T. Galdikienė prisiminė ir didžiulį nerimą prieš Sausio 13-ąją, kai iš centrinės Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos būstinės Kaune buvo gauti įspėjimai slėpti visus surinktus prisiminimus, visą turimą medžiagą, kuo mažiau bendrauti telefonu...

„Kodėl ir tai šiandien primenu? Todėl, kad manau, jog net ir dabar jaučiu svetimų jėgų įtaką. Visa tai matome per televiziją, tai atsispindi spaudoje. Visiems linkiu būti budriais, ir sveikatos, ištvermės bei Dievo palaimos“, – kalbėjo V. T. Galdikienė.

Po to pirmininkė I. Galdikaitė pakvietė ir vaizdais prisiminti praėjusius metus – greitu žingsneliu perbėgti per Palangos „Tremtinio“ klubo, skyriaus, filialo – taip keitėsi pavadinimai – veiklos dvidešimt penkerius metus. Sugrįžti į tas akimirkas, kurios Kazimiero Algirdo Pečiukonio dėka įamžintos jo sukurtame dokumentiniame filme – nuotraukose, filmuotos medžiagos ištraukose iš pačių įvairiausių įsimintinų renginių ir švenčių, minėjimų, paminklinio akmens prie buvusios KGB būstinės atidengimo ir daug kitų. Žiūrėdami filmą, palangiškiai buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai braukė ašarą klausydami vergų choro iš Dž. Verdžio operos „Nabukas“ ir pritarė dainai „Žemėj Lietuvos ąžuolai žaliuos...“ Peržiūrėję juostą, kaip pajuokavo I. Galdikaitė, patys sau sugiedojo „Ilgiausių metų“.

Padėkos žodžiai nuskambėjo visiems buvusiems ir esamiems LPKTS Palangos filialo nariams bei filialui vadovavusiems pirmininkams: Vidai Teresei Galdikienei, Algirdui Paulauskui, Birutai Litvinienei, Petrui Gabrėnui, Juozui Zoberniui, Justinui Šatkauskui. Gėlių puokštę su nuoširdžiausia padėka už dabartinį vadovavimą visų bendražygių vardu I. Galdikaitei įteikė Algirdas Benetis.

„Visada labai malonu matyti jus – tokius ryžtingus ir vieningus, – jubiliejaus proga Palangos filialo narius sveikino Palangos meras Šarūnas Vaitkus. – Nuolat kartoju: būtent jūsų dėka mes turime laimę gyventi nepriklausomoje Lietuvoje. Pritariu poniai Vidai ir linkiu: nepasiduokime intrigoms, nepasiduokime bandantiems skaldyti mus ne tik iš išorės, bet ir iš vidaus. Mylėkime mūsų jauną valstybę taip, kaip jūs visada ją mylėjote ir mylite.“

LPKTS valdybos pirmininko Edvardo Strončiko pasveikinimą perskaitė I. Galdikaitė: „Mes sveikiname kad ir negausų, bet labai stiprų Palangos politinių kalinių ir tremtinių būrį, dėkojame už reikšmingus nuveiktus darbus Palangai ir Lietuvai per 25 veiklos metus“.

„Sveikinu jus su didžiule šventė, – į bendražygius kreipėsi LPKTS Klaipėdos apskrities koordinatorius Jurgis Mykolas Endziulaitis, perdavęs ir Klaipėdos PKTS pirmininko Pranciškaus Vytauto Mickaus sveikinimo raštą su nuoširdžiais palinkėjimais. – Turiu pasakyti: jūs – labai stiprūs, vieningi ir galingi. Visada malonu jus matyti ir girdėti. Aš išties tikiu, kad Lietuvoje visų mūsų pastangomis bus taip, kaip norime mes, o ne kas nors iš kairės ar iš dešinės, o labiausiai – iš rytų“.

J. M. Endziulaitis jubiliejaus proga įteikė LPKTS pirmininko Povilo Jakučionio ir valdybos pirmininko E.Stroničiko pasirašytus padėkos raštus bei garbės ženklus Palangos filialo nariams.

Padėkos už aktyvią ilgametę veiklą įprasminant Lietuvos laisvės kovų, trėmimų, skaudžios tautos istoriją, už jaunesnės kartos patriotinį ugdymą įteiktos Vidai Teresei Galdikienei, Arūnui Šateikai, Antanui Tranyzui, Kazimierui Algirdui Pečiukoniui, Irenai Poškaitei, Staselei Petrauskienei, Adelei Drungilienei, Aleksandrai Genčienei, Zitai Raštutytei, Onutei Veličkaitei-Gricienei. Padėkos už ilgametį nuoširdų darbą, rezistencinio pasipriešinimo ir tremties istorijos išsaugojimą ateities kartoms, jaunesnės kartos patriotinį ugdymą bei 3-iojo laipsnio LPKTS žymenys „Už nuopelnus Lietuvai“ įteikti Stefanijai Večerskytei-Daukšienei, Irutei Stonkienei, Genovaitei Magdalenai Vėlavičienei, Justinui Šatkauskui ir Irenai Galdikaitei.

Irena GALDIKAITĖ,
Livija GRAJAUSKIENĖ

LPKTS Varėnos filialo jubiliejus

(*atkelta iš 1 psl.*)

Dainų buvo begalės, dauguma jų išnyko žuvus kovojusiems už Lietuvos laisvę, bet nemaža dalis išliko ir tapo mūsų kultūros paveldu. 2012 metais „Vilties“ ansambliui pavyko įrašyti 15 dainų kompaktinę plokštelę, kuri dabar jau folklorinė retenybė. Po metų Birželio 14 dieną prie geležinkelio pirmą kartą susirinkome paminėti Gedulo ir Vilties dieną, po šio renginio minimą kasmet. Dar po metų šioje vietoje pastatytas paminklas, pašventintas monsinjoro A. Svarinsko.

Seimo narys Algis Kašėta įteikė apdovanojimus daugiausiai nusipelniusiems organizacijos veikloje ir įteikė padėkos raštus veikliems nariams. Jis priminė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos gimimo istoriją. 1988 metų liepos 30 dieną buvusių politinių kalinių ir tremtinių suvažiavimas, įvykęs Kaune, pradėjo politinę-kultūrinę veiklą, skleidė žinias apie rezistencijos metų kovas su okupantais, ypač tarp jaunimo. 1988 metais sudaryta Sąjūdžio taryba gavo žinią iš Kauno „Tremtinio“ klubo, kad Varėnos rajone būtų įkurtas skyrius. Su tokiu pareiškimu kreipėsi Vytautas Jakavonis ir Vytautas Gutauskas.

LPKTS Varėnos filialui vadovaujant Vytautui Kaziulioniui buvo kreipiamas didelis dėmesys į žuvusių partizanų, kurie 1944–1954 metais buvo užkasinėjami pakelės grioviuose, pakrūmėse ar net važiuojamoje kelio dalyje, palaikų palaidojimą. Palaidota 50 palaikų, pastatytuose paminkluose įamžinti per 700 žuvusiųjų vardai. Paminklai pastatyti Daugų miestelyje, Senojoje Varėnoje, Perlojoje Merkinėje ir kitose rajono vietose. Jau kitais metais po organizacijos sukūrimo Varėnoje, šalia geležinkelio stoties pastatytas paminklas pažymėti vietai, iš kurios į gyvulinius vagonus buvo sugrūdami žmonės ir vežami į Sibirą.

Vytauto Kaziulionio dėka gimė graži iniciatyva – 1995–2005 metais Varėnos rajone vyko vyresniųjų moksleivių žinių viktorina bei rašinių konkursas „Lietuvos laisvės kovų ir kančių istorija“. Šis Varėnoje pradėtas konkursas su Švietimo ministerijos ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pagalba 1999 metais tapo respublikiniu.

Neatsiejama buvusių politinių kalinių ir tremtinių organizacijos dalis Varėnos rajone – ansamblis „Viltis“. Minėjimo metu daugiausia gėlių teko priimti ansamblio vadovei Gražinai Kuodienei, ne tik vadovaujančiai ansambliui, bet ir kuriančiai dainas, labai mėgstamas ansambliečių ir šiltai sutinkamas visose Lietuvos vietovėse, kur tik koncertuoja ansamblis.

Varėnos rajono meras Vidas Mikalauskas labai nuoširdžiai pasveikino visą organizaciją ir pasidžiaugė, kad 15 metų jam teko laimė būti kartu su buvusiais politiniais kaliniais ir tremtiniais. Pats meras arba kas nors iš savivaldybės atstovų visuomet dalyvauja LPKTS Varėnos filialo renginiuose, niekada neatsako padėti dėl transporto, patalpų, palaiko moraliai. Baigdamas meras davė pažadą, jog visokeriopai rems ir padės išleisti Bronislavos Česokaitės-Ratkevičienės knygą “Jaunystė ant laisvės aukuro“ apie Barčių kaimo tremtinės nueitą kančių kelią.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Stroncikas pasveikino buvusius tremtinius ir politinius kalinius, visus susirinkusius 25-ojo veiklos jubiliejaus proga. Pasidžiaugė, jog ši organizacija dirba sėkmingiausiai Lietuvoje ir nuveikė darbų kaip trys atskiros organizacijos. Jis priminė, kad tuometinė valdžia buvo nepatenkinta šios organizacijos sukūrimu – bijojo politinės veiklos suaktyvėjimo. 1988 metais tuometinė Lietuvos KGB net išleido oficialų aplinkraštį, kur buvo nurodyta šiai organizacijai daryti įtaką, kad ji apsiribotų kultūrine veikla ir nepareikštų politinių bruožų. Deja, KGB pastangos patyrė pralaimėjimą, nes jau pats organizacijos pavadinimas, po kurio laiko tapęs „Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga“, kėlė nariams užduotį kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Organizacijos filialai labai greitai išplito kiekviename Lietuvos rajone. Baigdamas Edvardas Stroncikas įteikė LPKTS padėkas: Jadvygai Urbelionytei-Akulavičienei, Marytei Urbelionytei-Macidulskienei – 3-iojo laipsnio žymenį „Už nuopelnus Lietuvai“, Vytautui Kaziulioniui – LPKTS simbolinį šalikėlį.

Baigiamąjį žodį tarė LPKTS Varėnos filialo pirmininkas Vytautas Kaziulionis. Jis padėkojo Varėnos rajono savivaldybės darbuotojams: merui Vidui Mikalauskui, Algiui Miškiniui, Vytautui Kukliui, kurio dėka išlieti 36 betoniniai kryžiai; Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjos pavaduotojai kultūrai Reginai Svirskienei, Kultūros centro direktorei Marytei Stoškutei; taip pat UAB „Varėnos statybai“ už didelę pagalbą statant paminklus žuvusiems Laisvės kovų dalyviams, palinkėjo visiems sveikatos ir laimės.

Eduardas JŪRAS

Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos įkūrimo 25-mečio minėjimas

(*atkelta iš 1 psl.*)

Per 25 metus nuveikta daug svarbių ir prasmingų darbų: organizuotas politinių kalinių ir tremtinių palaikų pargabenimas iš Sibiro; įkurtas politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties gaida“; Klaipėdos centre pastatyta skulptoriaus J.Genevičiaus skulptūra „Atmink tautos kančią“ ir memorialas, kurio pagrindą sudaro skyriaus narių įmūryti akmenys, partizanų, politinių kalinių ir tremtinių atminimui įamžinti; organizuojami žygiai partizanų takais; susitikimai su moksleiviais, kurių metų pasakojama tragiška, bet didvyriška lietuvių tautos istorija okupacijos metu. Džiugu, kad tokių susitikimų metu netrūksta dalyvių ir jų susidomėjimo. Kai kada moksleiviai patys būna susitikimų iniciatoriais.

Surengtos įvairios konferencijos svarbioms datoms pažymėti arba atskiriems klausimams aptarti; rengiama nuolat veikianti ekspozicija buvusiame KGB kalinimo ir tardymo rūsyje, atspindinti Lietuvos rezistencijos istorijos tarpsnį. Viena iš trijų numatomų įrengti kamerų jau veikia. O kur dar organizuojami renginiai svarbioms Lietuvai datoms pažymėti, istorinės medžiagos rinkimas, laisvalaikio bei bendraminčių susitikimų organizavimas, politinis ir socialinis darbas ir kita. Dabartinis Klaipėdos sąjungos vadovas Vytautas Mickus pažymėjo, kad visų darbų, atliktų per 25 metų laikotarpį neįmanoma išvardyti, o ir nebūtina, svarbu, kad jie būtų toliau tęsiami.

Po iškilmingo minėjimo ir nuoširdžių sveikinimų, aktyviausi, labiausiai nusipelnę organizacijos nariai buvo apdovanoti žymenimis „Už nuopelnus Lietuvai“ ir padėkos raštais. Apdovanojimus įteikė LPKTS valdybos pirmininkas E.Strončikas ir Klaipėdos PKTS pirmininkas V.Mickus.

Pasibaigus oficialiai daliai, susirinkusiuosius džiugino V.Saikausko vadovaujamas Klaipėdos PKTS choras „Atminties gaida“ ir solistas S.Zonys, Eduardo Balsio menų gimnazijos jaunieji atlikėjai L.Vizgirdaitė, J.Macijauskas, mokytojos S.Čilinskaitės vadovaujamas instrumentinis ansamblis, R.Spalinskienės vadovaujamas lietuvių liaudies muzikos instrumentinis orkestras ir ansamblis, senjorų šokių kolektyvas „Zunda“.

Labiausiai klausytojus sužavėjo jaunieji atlikėjai, kurių muzikinė ir koncertinė karjera tik prasideda.

Pasibaigus oficialiajai daliai, minėjimo dalyviai dalijosi prisiminimais, džiaugėsi susitikimo akimirkomis. Po renginio žmonės skirstėsi dvasiškai praturtėję, didžiuodamiesi, kad sugeba ne tik nuoširdžiai ir nesavanaudiškai dirbti, bet ir pažymėti tokias brangias sukaktis.

Irena BERNATONIENĖ

LPKTS Kuršėnų filialo šventė

Nesustabdomai skuba laikas, primindamas 1988-uosius metus, tą saulėtą lapkričio 19-osios sekmadienį, kada buvo įkurtas Kuršėnų „Tremtinio“ klubas. Išrinkta pirmoji taryba, pirmininku paskirtas Rimas Fabijonavičius.

Planuose numatyta: parvežti tremtinių palaikus iš Sibiro, surasti partizanų žūties ir užkasimo vietas, statyti kryžius, rinkti atsiminimus. Su Sąjūdžiu mus siejo bendri tikslai, todėl 2013 metų spalio 20 dieną buvo iškilmingai paminėtas Sąjūdžio ir LPKTS Kuršėnų filialo 25 metų jubiliejus.

Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia buvo pilna žmonių, daug jaunimo, šv. Mišiose giedojo jaunimo choras; klebonas Saulius Paliūnas paminėjo tą kryžių, kurį nešė politiniai kaliniai ir tremtiniai toli nuo brangios Tėvynės, pašventino naują LPKTS Kuršėnų filialo vėliavą. Po pamaldų prie Tremtinių kryžiaus padėta gėlių, žodį tarė LPKTS Šiaulių apskrities koordinatorius Algirdas Šapoka, skambėjo giesmė „Marija, Marija“.

Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijoje įvyko minėjimas. parodytas filmas apie Sąjūdžio ir buvusių politinių kalinių ir tremtinių organizacijos pirmuosius žingsnius. Filmą kūrė aktyvus sąjūdietis Algimantas Podžiūnas ir Zigmas Ripinskas. Minėjimą pradėjo Alfredas Jonuška, TS-LKD Šiaulių rajono pirmininkas, savo eiles skaitė vienas iš pirmųjų Šiaulių rajono sąjūdiečių Kazys Alminas.

Kuršėnų buvusių tremtinių choras „Tremties varpai“

Visus susirinkusiuosius pasveikino LR Seimo narė Rima Baškienė, Šiaulių rajono meras Algimantas Gaubas. LPKTS Šiaulių apskrities koordinatorius Algirdas Šapoka įteikė žymenis „Už nuopelnus Lietuvai“ aktyviausiems filialo nariams: Vilhelmai Šopienei, Eugenijai Pušinienei, Antanui Ramanauskui, Antanui Venskui. Šventės dalyvius nuotaikingu koncertu pasveikino Kuršėnų meno mokyklos mokiniai ir mokytojai.

Po Sąjūdžio ir LPKTS Kuršėnų filialo jubiliejinio renginio laukė kita, taip pat svarbi šventė – Kuršėnų buvusių tremtinių choro „Tremties varpai“ sukaktis. Choras taip pat šventė kūrybinės veiklos 25-ąsias metines, organizuotas kartu su 14 respublikiniu chorų festivaliu, skirtu šv. Cecilijai, chorų globėjai. Į festivalį susirinko chorai iš: Jonavos, vadovaujamas Violetos Michelkevičienės, Mažeikių, vadovaujamas Zitos Gužauskienės, Telšių, vadovaujamas Mildos Ulkštinaitės, Plungės, vadovaujamas Agnetės Lizdenytės, Šiaulių, vadovaujamas Romo Pečeliūno, ir renginio organizatoriai – Kuršėnų buvusių tremtinių choras, vadovaujamas Jovitos Bražukienės. Jungtinis choras atliko septynias dainas: „Cecilija didi šventoji“, „Kas Tėvynei nusilenks“, „Už Lietuvą Tėvynę motiną“, „Į gimtinę grįžtam mes“ , „Tris dienas“, „Brangiausios spalvos“, „Lietuva“.

(*keliama į 9 psl.*)

Sveikiname

Sveikiname lapkričio mėnesį gimusias LPKTS Rokiškio filialo nares **Bronytę BARONIENĘ** ir **Janiną KLIGIENĘ**, švenčiančias **85** metų jubiliejų.
Linkime sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Atleisk, jeigu nepastebėjom
rasos lašelio tavo akyse,
Jei pavaduot ne visada suspėjom, paskendusį vis matėm darbuose.
Tau dėkojam už metų brandumą – laimę jautėm visi visada,
Nes nematomą savo gerumą atiduodavai meile dosnia.
Linkim tau tik beribės sveikatos, kantrybės, meilės amžinos…
Nei rudeninės liūtys, nei šiaurės vėjo gūsiai,
Te niekados neblaško tavo namų šilumos.

85-ojo gimtadienio proga **Vytautą MAINELĮ**, gyvenantį Rokiškio rajono Bajorų kaime, sveikina –

sūnus Valdas su šeima ir LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Garbingo **80-ojo** jubiliejaus proga sveikiname buvusią tremtinę, ilgametę tremtinių choro dalyvę **Liudviką Birutę RAUGAITĘ-MOTIEJŪNIENĘ**.

Daina. Melodija tyli, tyli –
Kaip motinos akių
prisilietimas.
Paslėpt jos šilumos
Tu negali,
Nors neštų toliais traukiniai,
likimas.
(Vida Papaurėlienė)

Sveikatos, skambančių dainų, Aukščiausiojo palaimos linki

LPKTS Rokiškio filialas ir buvusių tremtinių choras „Vėtrungė“

* * *

Tu džiaukis lyg mažas vaikas –
Tau duota kiekviena diena!
Tegul viltis, ramybė lydi
Ir neapleidžia sveikata.
Ruduo ateina nejučiomis,
Nelauktas, neprašytas,
Kai pasišiaušia šalnomis
Ir gruodu pirmas rytas.

Vytautą ŠLIUMBĄ, gyvenantį Kaune, jaunystę praleidusį tremtyje Sibiro mieste Tomske, **80-ojo** jubiliejaus proga sveikina –

šeimos nariai ir LPKTS Kauno filialas

Nukentėjusiesiems dokumentai keičiami nemokamai

Primename, kad nuo šių metų birželio 1 dienos įsigaliojo nauja Rinkliavų įstatymo redakcija, kurioje nuo okupacijų nukentėjusius ir represuotus asmenis valstybė atleidžia nuo mokesčio už asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimą bei keitimą.

Šio įstatymo 6 straipsnyje rašoma, kad valstybės rinkliava **neimama** ne tik už asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimą bei keitimą, bet ir už dokumentų išduoti, pakeisti leidimą gyventi Lietuvoje tvarkymą ir leidimo gyventi Lietuvoje išdavimą ir keitimą, asmens be pilietybės kelionės dokumento išdavimą, keitimą ir jo galiojimo laiko pratęsimą, vizų išdavimą ir buvimo Lietuvoje turint vizą laiko pratęsimą asmenims, kuriems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą pripažįstamas nuo okupacijų nukentėjusio – represuoto asmens teisinis statusas.

„Tremtinio“ inf.

Lietuvių literatūrinė grupelė ir „Tėvynės ilgesys“

Vienas ryškiausių lietuvių literatūrinių kūrybinių proveržių Sibire greta „Benamių“, D. Grinkevičiūtės „Lietuvai prie Laptevų jūros“, A.Miškinio ir K. Inčiūros „Psalmių“ – Altajaus krašte, Južakovo mechaniniame punkte, susibūrusi literatūrinė jaunimo grupė, nuo 1944 iki 1945 metų leidusi rankraštinį literatūros rinkinį „Tėvynės ilgesys“, kurio autoriai buvo talentingi, neabejotinais literatūriniais sugebėjimais pasižymintys žmonės.

Literatūrinė grupelė

Literatūrinę grupelę Altajaus krašte, Južakovo mechaniniame punkte, sudarė septyni iš gimnazijos suolų Lietuvoje paimti ir į Sibirą ištremti jaunuoliai: septyniolikmetis Panevėžio mokyklos abiturientas Aleksandras Mikutavičius, iš to paties miesto Danutė Rozmanaitė, ištrėmimo metu buvusi devyniolikmetė, ir keturiolikmetis Algirdas Rozmanas, uteniškiai Nijolė ir Algirdas Vaisiūnai bei Vitalija Dambravaitė, iš Molėtų kilusi Janina Kumpinaitė („Tėvynės ilgesys“, 2008, 7–10). Visų jų šeimos buvo suimtos ir ištremtos 1941 metų birželio 14 dieną. Tėvai atskirti nuo žmonų ir vaikų ir išsiųsti į baisųjį Rešotų lagerį Krasnojarsko krašte, kur du iš jų sušaudyti: Vladas Rozmanas, Lietuvoje dirbęs Biržų, Rokiškio, Raseinių apskrities viršininku, ir Petras Vaisiūnas, Utenos policijos nuovados darbuotojas. Panevėžio prokuroro padėjėjas Aleksandras Mikutavičius neilgai trukus miręs nuo bado, taip pat iš gyvenimo išėjęs ir poetės Vitalijos Dambravaitės tėvelis Silvestras Dambrava, Utenos policijos nuovados viršininkas. Ir tik vienam – Gabriui Kumpinui, eilėraščių kūrėjos Janinos Kumpinaitės tėvui, Molėtų policijos nuovados viršininko pavaduotojui, per stebuklą pavyko išlikti gyvam ir po dešimties metų susitikti su šeima tremtyje.

Visi jaunuoliai Sibire gyveno su motinomis, iš jų ne viena buvo Lietuvos pedagogė. Južakovas Troicko rajone – miško pramonės gyvenvietė, kurioje 1941 metų tremtiniams teko baisi lemtis gyventi šaltyje, badauti, kirsti mišką. Nepakeliami vyriški darbai buvo moterų dalia, nes tos, kurios neidavo į darbą, negalėdavo gauti kortelių duonai ir neturėdavo kuo išmaitinti barakuose paliktų savo vaikų. Todėl net ir sunkiai sirgdamos lietuvės keldavosi anksti ryte ir kulniuodavo daugybę kilometrų į miško kirtavietes. Jose dirbo beveik visų Južakovo lietuviukų literatų motinos. Slegiami emociškai, varginami fiziškai (daugelis eidavo į miško darbus padėti joms), tačiau jausdami savyje kūrybinės kibirkšties imperatyvą, 1944 metais septyni jaunuoliai susibūrė į literatų būrelį ir ėmė leisti rankraštinį žurnalą „Tėvynės ilgesys“. Būrelis tapo galimybe kartu dalytis begaliniu Tėvynės ilgesiu, atsitolinti nuo brutalios realybės į saugią meno ir kūrybos teritoriją, svarstyti aktualias asmenybės ir tautos gyvenimo temas. Literatūrinės grupelės organizatorius ir žurnalo redaktorius buvo Aleksandras Mikutavičius, aktyvūs kūrėjai – poezijos eiles rašę Danutė Rozmanaitė, Nijolė Vaisiūnaitė, Vitalija Dambravaitė, Janina Kumpinaitė ir Algirdas Vaisiūnas bei prozininkai Aleksandras Mikutavičius ir Algirdas Rozmanas. Tekstus ranka perrašinėdavo Aleksandras Mikutavičius, o Algirdas Vaisiūnas ir Vitalija Dambravaitė piešė žurnalo iliustracijas – puošė jį spalvingais Tėvynės gamtos motyvais.

Slaptas literatūros vakaras

Pirmasis leidinio „Tėvynės ilgesys“ numeris išėjo 1944 metų balandžio 15 dieną. Jį sudarė „Redakcijos žodis“ ir penkiolika originalių poezijos bei prozos kūrinių, kurių semantinį kontekstą tarsi pratęsė redaktoriaus pridėti Dekarto, A. Čechovo, V.Hugo, V. Žukovskio, A. N. Radiščevo ir kitų garsių žmonių aforizmai. Prieš išleisdami žurnalą bendraautoriai rinko jam pavadinimą. Kadangi net du žmonės buvo pasiūlę variantą „Tėvynės ilgesys“ ir tam pritarė daugiausia narių, žurnalas taip ir buvo pavadintas. Išleidę pirmąjį numerį, grupelės nariai nutarė jį viešai pristatyti lietuvių tremtinių bendruomenei – surengti slaptą literatūros vakarą. Taip ir buvo padaryta: į vieną baraką susirinko moterys, vaikai, seneliai, jaunųjų kūrėjų motinos, sesutės, broliukai. Jaunieji prozininkai ir poetai pusbalsiu, kad neišgirstų kuriems nereikia, skaitė savo rašytus apsakymus, eilėraščius, vaizdelius. Vargo iškankintiems tremtiniams tai buvo nepakartojamos džiaugsmo ir skausmo akimirkos – jie nuoširdžiai plojo, dėkojo literatūrinės šventėms rengėjams, priminusiems ir leidusiems pajusti kitokio gyvenimo skonį. Ypač laimingi buvo patys literatūrinės grupelės nariai, nusiteikę su dviguba energija kurti. „Mūsų susitelkimas, darnus darbas padarys ne tokią tuščią ir beprasmę tremtį. Kaip malonu jausti, kad mes Sibire nepasidavėme apatijai, o susibūrėme į tvirtą grandį ir nešame literatūros fakelą“, – buvo rašoma pirmojo numerio „Redakcijos žodyje“ („Tėvynės ilgesys“, 2008, 14).

Iš viso jauniesiems kūrėjams pavyko išleisti septynis literatūrinio žurnalo „Tėvynės ilgesys“ numerius. Paskutinysis išėjo 1945 metų gegužės 2 dieną. Po pirmojo viešo pasirodymo literatai skaitymų publikai turėjo atsisakyti – sudraudė Janinos Kumpinaitės mama, pabūgusi griežtų represijų. Be to, grupelės nariai nutarė merginai daugiau nebesakyti, kad toliau leidžia leidinį ir darė tai be jos – antrajame numeryje jau nebuvo nė vieno Janinos kūrinio. Likusiųjų gyvenimas meno erdvėje tęsėsi: naujų tekstų gimimą lydėjo energingos tarpusavio diskusijos ir analizės, dalinimasis mintimis, noras mokytis vieniems iš kitų. Žurnalas pasiekdavo ir kitų tremtinių barakus.

Išdavystė

Pasibaigus karui, visus itin jaudino svajonė sugrįžti namo. Tačiau pavasarį grupelės susibūrimus praėjo lankyti jaunas vyrukas, ištremtas iš Radviliškio, domėjęsis literatūra, rašęs eilėraščius, žavėjęsis jaunųjų kūriniais, patekusiais į „Tėvynės ilgesį“. Po kelių mėnesių pas visus leidinio rengėjus atliktos kratos, jie tardyti. Labiausiai kliuvę Aleksandrui Mikutavičiui: paimti jo dienoraščiai, kiti rankraščiai, publikuoti ir naujai parengti „Tėvynės ilgesio“ numeriai. Rudenį Barnaule įvyko teismas ir Aleksandras už „antitarybinę agitaciją“, kaip leidinio sumanytojas, buvo nuteistas dešimčiai metų laisvės atėmimo su turto konfiskavimu (lageryje išbuvo 8 metus ir 8 mėnesius, iš viso tremtyje su motina išgyveno 21 metus). Kitiems literatams tuo metu naujos bausmės pavyko išvengti, bet iš Sibiro daugelis jų dar ilgai, o kai kurie išvis neišsivadavo: gabusis prozininkas Algirdas Rozmanas čia išgyveno iki 1946 metų, Danutė Rozmanaitė iki 1956 metų, Nijolė Vaisiūnaitė mirė Sibire 1966 metais, Algirdas Vaisiūnas iki šių dienų gyvena Barnaule, Vitalija Dambravaitė, kurios šeima į Sibirą buvo ištremta du kartus, į Lietuvą galutinai pargrįžo 1961 metais ir ilgai mokytojavo Marijampolėje.

Įvertintas atkūrus nepriklausomybę

Visi „Tėvynės ilgesio“ numeriai buvo konfiskuoti ir atsidūrė Altajaus KGB. 1990 metais šiuos unikalius rankraščius iš tremties sugrįžusiam Aleksandrui Mikutavičiui jo prašymu iš Rusijos sugrąžino – perdavė per Lietuvos KGB. 1946 metais atimtas neįkainojamas turtas – septyni yla subadyti, prirašinėti sąsiuviniai – sugrįžo į autoriaus ir redaktoriaus rankas ir galėjo tapti žinomi Lietuvai. Deja. Nei tuometinė Lietuvos televizija, nei kultūrinė ir literatūrinė spauda tuo nesusidomėjo. Tai buvo bene skaudžiausia A. Mikutavičiaus viso gyvenimo akimirka. Jis rašė: „Žinoma, aš ir mano draugai tada buvome menki rašytojai, tačiau negi skaitytojams nebūtų įdomu susipažinti su mūsų literatūriniais bandymais tremtyje, karo metu, kai mes, būdami alkani, apiplyšę, išvargę, visgi bandėme rašyti“ („Tėvynės ilgesys“, 2008, 11). Apie literatūrinį būrelį ir jo leidinį tuo metu rašė „Naujasis dienovidis“ (1995, 4), tačiau autorių ypač nustebino netikėta publikacija, atsiųsta iš Sibiro – 2001 metais rusų leidinyje „Humanitariniai mokslai Sibire“ buvo išspausdintas tikro sibiriečio iš Novosibirsko, Rusijos mokslų akademijos Sibiro skyriaus darbuotojo, profesoriaus B. M. Judalevičiaus straipsnis „Sugrįžti į gimtąją Lietuvą“ („Vernutsia v rodnuju Litvu“), kuriame rašyta, ką Lietuvai 1940–1941 metais padarė Raudonoji armija ir apie tai, kaip jauni lietuviai, susibūrę į literatūrinę grupelę, leido savo kūrybos žurnalą „Tėvynės ilgesys“, koks likimas juos ištiko („Tėvynės ilgesys“, 2008, p. 12). Taigi „Tėvynės ilgesys“ buvo rimčiau įvertintas pačioje Rusijoje po 57 metų nuo pirmojo jo numerio pasirodymo.

„Tėvynės ilgesio“ proza

Iš viso septyniuose „Tėvynės ilgesio“ puslapiuose buvo publikuoti 22 originalūs prozos kūriniai, daugiausia apsakymai ir vaizdeliai, taip pat – apysakų ištraukos, feljetonai, dienoraščio fragmentai, vienas A. Čechovo apsakymo vertimas („Persūdė“, vertė A. Rozmanas; „Tėvynės ilgesys“, Nr. 6). Gausiausiai prozą rašė Algirdas Rozmanas (8 kūriniai) ir Aleksandras Mikutavičius (7 kūriniai), po keletą tekstų – ir mergaitės: Danutė Rozmanaitė, Nijolė Vaisiūnaitė, Vitalija Dambravaitė.

Visi „Tėvynės ilgesio“ autoriai – jauni kūrėjai, kurių gražiausi paauglystės ir jaunystės metai sutapo su tragiška trėmimų patirtimi. Todėl natūralu, kad jau pirmajame leidinio numeryje vyrauja tremties dramos išpažinimas, grįžimas prie gimtosios šalies ir namų netekusio žmogaus išgyvenimų, nerealizuotų jaunystės polėkių ir svajonių.

„Tyli pavasario naktis... Sėdžiu viena, žiūriu į didelį, didelį mėnulį, ir pavasario nakties vėjas glosto įkaitusius skruostus. Pavasaris toks gražus, gėlių purpurinės gėlės štai, štai sužydės įvairiausiomis spalvomis, pušų viršūnės taip maloniai žaliuos, baloje varlės mėgins savo serenadą. Naktis tokia švelni, tikra pavasario naktis. Tėvynėje tikriausiai žibutės jau žydi, purienos ruošia savo gelsvus lapelius, vyturėliai žaidžia erdvėje, ir lakštingalos greit suoks prie didžiojo klevo gimtinėje. Viskas bus taip, kaip buvo tada laimingiausiomis mano vaikystės dienomis, tiktai manęs nebus...

Ak... Kodėl man taip ankšta šiandien pavasario naktis?“ – rašė Danutė Rozmanaitė („Iš mano dienoraščio“, 2008, 49). Kūriniuose ryškūs romantiški ir sodrūs tėviškės gamtos grožio vaizdai, kupini nepaprasto pasiilgimo, troškimas atsibusti kitoje, prarastoje realybėje. Jaunieji sustoja ties kasdienybe tapusios prarasties, šiurpių įvykių ir traumų. Visa tai jie vaizduoja atvirai, nieko neslėpdami ir nedengdami, kuriamą realistinį vaizdą užliedami jautria vidine emocija, geliančio skausmo, netramdomo liūdesio ir nerimo būsenomis. Dėmesio centre iškyla sudaužytas jaunuolio pasaulis: gimtųjų namų, mokytojų, klasės draugų netektis, absoliutus neaiškumas dėl savo ateities ir net gyvybės. Apsakymų siužetai paprasti – artimųjų išsiskyrimai, trumpi pokalbiai, laukimas, sapnai – po šiuo paviršiumi atsiveria gilios asmeninio gyvenimo dramos, kurias dar pagilina kasdien dažnėjančios aplinkinių tragedijos rūsčioje Sibiro aplinkoje. N. Vaisiūnaitės apsakyme „Pūgai siaučiant“ tremtinė lietuvė taip ir nesugrįžta iš darbo – randama sušalusi prie pat namų, kur jos nesulaukia mažametė dukrelė. Pirmajame numeryje jo sudarytojas ir redaktorius Aleksandras Mikutavičius publikavo dvi ištraukas iš savo apysakos „Bobunytė“, kuriose prisiminė spalvingas savo šeimos, giminės istorijas – jas ilgainiui pakeitė 1941 metais krašte vykusių represijų siaubas („Lagedžiuose nauja šeimininkė“ ir „Ištrėmimas“). Spalvingi ir sodrūs Lietuvos kaimo buities ir gamtos vaizdai, įprastinės kasdienės aplinkos poetizacija turėjo žadinti skaitytojų susijaudinimą, sugrąžinti į mielas praeities dienas. Kaip kontrastas įsivyravusiai harmoningai realybei pristatomas svetimųjų brovimasis į gimtąją žemę, lydimas brutalumo, žiaurumo, pasityčiojimo, sadizmo. Į visa tai žvelgiama iš atskiro žmogaus perspektyvos, skaudžiai suvokiant, kad bet koks bandymas pasipriešinti yra neįmanomas.

(*Bus daugiau*)

Dr. Inga STEPUKONIENĖ

Naujos knygos

Karo pabėgėlių keliais

Neseniai išleista knyga „Sudiev, Tėvyne, priešo pavergtoji!“ – apie Antrojo pasaulinio karo pabėgėlių iš Lietuvos išgyvenimus, lemties akibrokštus, kiekvieno siekį išlikti. Tai perteikiama per Alfonso Jurskio, žymaus Lietuvos radijo inžinieriaus, Kauno radijo stoties pirmojo viršininko, užrašytas mintis. Pasakojimas parengtas pasinaudojus jo autentišku dienoraščiu, rašytu nuo pirmųjų išvykimo iš Lietuvos valandų. Nuo Karūziškės iki Augsburgo – tokia paantraštė knygos viršeliuose paaiškina, kad Jurskių šeima buvo ištremta iš Karūziškės dvaro sodybos.

Skaitytoją turėtų sudominti likimai ir išgyvenimai žmonių, kurie verčiami aplinkybių, tačiau savo noru, išvyko iš Lietuvos. Apie priverstinį trėmimą, vykdytą okupantų, parašyta daug, o apie pasitraukimą iš Lietuvos – ne tiek. Tačiau ir sava valia pasitraukę žmonės save vadina tremtiniais. Bent jau šioje knygoje. „Pabėgėlis – tai beteisis žmogus, jam tenka labai dažnai nukentėti ir nusilenkti,“– rašo A. Jurskis.

Tenka stebėtis šio žmogaus ištverme, pasiryžimu kasdien rašyti dienoraštį. Pirmosios eilutės atsirado 1944 metų spalio 7 dieną, kai paskutinį kartą uždarė savo namų duris, o paskutinės – 1948 metų sausio 1 dieną. Iš viso – 14 sąsiuvinių, ir – nė dienos be įrašo. Tik 1949 metais su šeima persikėlęs gyventi į Filadelfiją (Pensilvanijos valstija), ko gero, jau neberašė. O gal tie dienoraščiai liko stalčiuose?

Į dienoraštį A.Jurskis sudėjo ne tik kelionių aprašymus, pasakojimus apie sutiktus žmones, bet pateikė ištraukų iš laikraščių, betarpiškų apmąstymų, išgyvenimų dėl Lietuvos, atsidūrusios kataklizmų duobėje.

Ištrauka iš pabėgėlių stovykloje Grinberge rašyto dienoraščio, pasitinkant Naujuosius metus: „Sutikome 1945-uosius „Swarzer Adler“ viešbutyje, ankštame savųjų ratelyje, tarp vokiečių draugijos. Paprastai vakarieniavome, po porą stiklų vyno išgėrėme, o toliau bent tris valandas, iki 24-os gurkšnojome sektą. Taip ir Naujuosius metus sutikome su tikresnės ir gražesnės ateities linkėjimais.“ Šios eilutės dvelkia optimizmu. Yra ir liūdnesnių minčių bei apmąstymų.

Pirmaisiais metais Jurskių šeima gyveno Silezijoje, Grinberge, vėliau – Haunštetene prie Ausburgo, po to pačiame Haunštetene, Altdorfe prie Niurnbergo... Pabėgėlių stovyklose A.Jurskis steigė mokyklas, leido knygas, kūrė organizacijas, užsiėmė jaunimo švietimu. Haunštetene dirbo pabėgėlių stovyklos švietimo vadovu, Augsburge – aukštosios technikos mokyklos direktoriumi, skaitė paskaitas Niurtingeno aukštojoje mokykloje.

Įgijęs elektroniko inžinieriaus bei jūrų laivyno radijo mechaniko specialybes, žinias gilinęs Prancūzijoje, A.Jurskis turėjo kompetencijos dirbti įvairiapusį intelektualų darbą.

Knyga iliustruota nuotraukomis, žemėlapių fragmentais.

Aušra ŠUOPYTĖ

Jaunystės šešėliuos

Neseniai redakciją pasiekė nedidukė Onos Puodžiukienės eilėraščių knygelė „Jaunystės šešėliuos“, kurioje 23 eilėraščiai. Gaila, kad joje nėra jokių duomenų apie autorę, nei įžanginio žodžio, nei biografijos duomenų, nei atsiliepimų apie kūrybą. Tik knygelę atnešęs autorės vaikaitis pasakė, kad močiutė – buvusi tremtinė.

„Jaunystės šešėlių“ autorė kreipiasi į jaunąją kartą: „Iš mano praeities šešėlių parašiau Jums, mieli žemės keleiviai, atsiminimų eiles. Tegu jos primena jaunajai kartai Tėvynės vargo dienas. Su pagarba. Autorė.“

Eilėraščių tematika – įvairi. Apie tremtį eilėraštis „Sudie, Tėvyne!“ Jame daug skausmo ir namų ilgesio: „Mums jau reik palikti/ Gimtuosius namus./ Viską, ką turėjom/ Ir tėvų kapus“. Didesnę eilėraščių dalį sudaro istorinių datų priminimas: „Sausio tryliktoji“, „Baltijos kelio“ 20-mečiui“, „Sąjūdžio 20-mečiui“, „Vasario šešioliktoji“, „Baladė tremties 70-mečiui“. Yra ir lyriškų eilėraščių – apie pavasarį, žiedais pasipuošusią Lietuvą, maldos žodžiai, skirti Švč. Panelei Marijai. Eilėraščiai parašyti 2007–2013 metais.

Gerai, kad į sielos kampelius įsileidžiame žodį, jį rimuojame, dailiname ir pateikiame skaitytojui. Kuriantiems linkime sėkmės.

Aušra ŠUOPYTĖ

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“2014 metams!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu **prenumerata.post.lt** galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina:
1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt,
6 mėn. – 48,96 Lt, 12 mėn. – 97,92 Lt.

Dėkojame skaitytojams.

Tremtinys
Nr. 48 (1022)
LAIMĖS, SVEIKATOS IR SĖKMINGŲ 2013-ŲJŲ

Ko ta širdis nerimsta

Niūrios Lietuvos dienos. 1951-ieji. Sodybas kasnakt krečia kolaborantai ir sovietų valdžiai lojalūs prisitaikėliai. Neaplenkė jie ir Plungės rajono Kalniškių kaime gyvenusių Staponkų namų. Šeimos galva jau buvo tremiamas antrą kartą, (kaip pasiturintis ūkininkas jis buvo išvežtas prie Belomorsko-Baltijsko kanalo statybų), o mama su vaikais – pirmą. Po dvejų metų tėvas sugrįžo ir štai – vėl „dovanėlė“. Apie šeimos išgyvenimus, skaudžią patirtį tremtyje rašo Staponkaus sūnus Alfonsas savo eilėraščių knygos „Širdies virpesiai“ įžangoje.

Savo paauglystės dienas jaunuolis prisimena skausmingai: tremtyje teko sunkiai dirbti plytinėje, kentėti badą ir įvairius nepriteklius, tekusius visiems tremtiniams. Tačiau viltis, kad visa tai kada nors baigsis, išsipildė. Grįžęs į Lietuvą Alfonsas Staponkus Kauno politechnikos institute įgijo drabužių siuvimo technologo ir konstravimo bei modeliavimo inžinieriaus specialybę, įsidarbino Klaipėdos individualaus siuvimo fabrike „Gintaras“ vyriausiuoju inžinieriumi. Šiai įmonei atidavė daugiau nei 20 metų.

Iš Sibiro Alfonsas grįžo ne tuščiomis. Mediniame lagaminėlyje, lydėjusiame kelionės metu pirmyn ir atgal, jis parsivežė pluoštą eilėraščių. Padaręs „reviziją“ daug jų išmetė, tačiau ir to likučio užteko, kad atsirastų knyga. „Surinkęs visus išsaugotus eilėraščius, nutariau juos išspausdinti“,– pristato savo knygą autorius Alfonsas Staponkus. Knygoje – 150 eilėraščių bei septynios dainos. Ir ne tik dainų žodžiai, bet ir melodijos – A.Staponkaus sukurti. Iš kur tas polinkis dainai? Iš širdies, – atsakytų knygos autorius. Mokydamasis Kauno politechnikos institute buvo Liaudies dainų ir šokių ansamblio „Nemunas“ dalyvis. O poetiška siela vis spurda, nerimsta be polėkio, be įspūdžių, be dainų!..

Jei poeto eilės virsta dainomis, reiškia – jos geros. Į poezijos knygą „Širdies virpesiai“ sudėtos tik septynios dainos. Jų tikrai dar ne viena guli autoriaus rašomojo stalo stalčiuose. Jei širdis uždainuoja, jos nutildyti neįmanoma. Knygą pristatant Klaipėdos intelektualams Ievos Simonaitytės bibliotekoje, visos jos buvo padainuotos: „Kas paklaus“, „Bus pavasarių gražių“, „Tau, Motinėle, miela“, „Nestovėk prie svyruojančio gluosnio“ bei kitos. Dainos melodingos, kaip visi A. Staponkaus eilėraščiai, surimuoti silabinetonine eilėdara, gyvai pulsuoja eilėraščio architektonika.

Pirminė kūrėjo priedermė – įamžinti gimtąsias vietas, apdainuoti aplinkos, kur užaugo, grožį. Šių taisyklių A.Staponkus tikrai nepažeidė. Jo poezijos rinkinyje pirmuoju publikuotas eilėraštis „Kalniškiai“. Skyrelį taip ir pavadino – „Gimtajam kaimui“. „Išbučiuokit, klevai, mano veidą. / Žiedų geltonųjų kvapu. / Suvilgykit lūpas sula. / Mano Tėviškės meilės džiaugsmu“. (Eil. „Išbučiuokit klevus“). Kitame knygos skyrelyje – „Gyvenimo skriaudos“ skamba liūdnos praeities prisiminimų gaidos. Apie tai kalba ir eilėraščių pavadinimai: „Sajanų kalnai“, „Tremtinio kančia“, „Po tremties“, „Tremtinei Motinai“ ir kiti. Tai skausmo pliūpsnis, kurį išprovokavo netektys, praradimai, Tėvynės ilgesys. Tačiau kiekviename eilėraštyje jaučiama viltis, permainos. „Uždekim žvakę Lietuvai, / Tegul nušviečia kelią. / Į laisvę, meilę, santarvę, / Dvasingąjį gyvenimą.“ (Eil. „Uždekim žvakę“).

Knygoje nemažai eilėraščių, žadinančių patriotiškumą, padedančių mums suvokti, kurias vertybes privalome rinktis, primenančių įvykius pas mus ir aplink mus. „Lietuva“, „Kritusiems už Lietuvos laisvę“, „Kurgi tie didvyriai“, „Nepalūžo budėjusios Motinos“, „Atgimusi Lietuva“ – eilės, primenančios gyvąją istoriją, raginančios jos nepamiršti. Istoriniais tapę įvykiai taip pat rado atgarsį poeto širdyje. „Pučas“, „Referendumas“, „Pasiaukojimo naktis“, „Jau prabėgo metai“ – tai mūsų praeitis, netolima, bet skaudi. „Jau prabėgo metai po nakties siaubingos, / Jau prabėgo metai skausmo, netekties. / Bet apvaizda Dievo mūsų neapleido, / Nepalaužė mūsų siekių ir vilties.“ (Eil. „Jau prabėgo metai“.)

Jubiliejai. Jų neišvengia nė vienas žmogus, tačiau, kai reikia pasveikinti, ilgai laužome galvą, kokius žodžius tam asmeniui parinkti. Jei įsigysite A.Staponkaus eilėraščių knygą, rasite nemažą pluoštą eilių skyrelyje „Linkėjimai“. Tai neatrasti lobiai. Kiekvienas galėsite parinkti pačius nuoširdžiausius posmus jubiliatui, draugui.

Paskutinis knygos skyrelis skirtas pamąstymui apie nueitą kelią, akistatą prie Amžinybės vartų. „O žeme, šiandieną mes prašom: / „Priimk ir globok kaip sava“. / Nerimstantys pajūrio vėjai / Tebus amžinąja malda.“ (Eil. „Mirtis palieka tik atminimų gijas.“)

A.Staponkaus eilėraščių knyga „Širdies virpesiai“ – vertingas minčių rinkinys apie gyvenimo prasmę, žmogaus paskirtį šioje žemėje, leidžiantis susivokti, jog visi privalome garbingai nueiti mums skirtu keliu. Vienas iš paskutinių A.Staponkaus eilėraščių, nepatekusių į šį rinkinį – proginis, skirtas LPKTS 25-osioms veiklos metinėms, kurios buvo paminėtos spalio 12 dieną įvykusiam suvažiavime Kauno Sporto halėje. Jei A.Staponkui būtų suteiktas žodis, jis naujausią savo eilėraštį būtų perskaitęs. Tačiau dabar belieka palinkėti autoriui išleisti antrąją eilėraščių knygą su šiuo, proginiu, eilėraščiu.

Aušra ŠUOPYTĖ

LLA įkūrėjas ir vadas brigados generolas Kazys Veverskis-Senis

Vienas iš Lietuvos partizaninio pasipriešinimo pradininkų, Lietuvos laisvės armijos (LLA) įkūrėjas ir vadas Kazys Veverskis gimė 1913 metų gruodžio 9 dieną Kauno apskrities Veliuonos valsčiaus Kalvių kaimo ūkininkų Stasio ir Uršulės Veverskių šeimoje. Kazimieras buvo pirmasis vėliau iki dešimties vaikų išaugusioje šeimoje. Tėvas mirė 1932 metais. Iš septynių partizanavusių brolių žuvo keturi; trys, likę gyvi, kaip ir visos trys seserys, kalėjo stalininiuose lageriuose.

Kazys baigė šešias pradžios mokyklos klases. Nepakluses tėvo valiai likti kaime ūkininkauti, išėjo mokytis ir dirbti. Baigė žiemos žemės ūkio mokyklą, bernavo pas ūkininkus, vėliau mokėsi Kretingos pranciškonų gimnazijoje, Valstybinėje Jurbarko gimnazijoje, Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijoje. Baigęs „Aušros“ gimnaziją, įstojo į Karo mokyklą, vėliau studijavo Vilniaus universitete teisę, vadovavo studentų ateitininkų korporacijai „Kestutis“. Prasidėjus pirmajai sovietinei okupacijai, pasitraukė į Vokietiją. Gyveno internuotųjų asmenų stovykloje Rytprūsiuose, vėliau dirbo Berlyne „Deutsche Verlag“ leidykloje makulatūros išvežiotoju. Netrukus nelegaliai sugrįžo į Lietuvą, toliau studijavo teisę ir kartu su broliu Pranu, dalyvavusiu LAF Kauno skyriaus veikloje, nutarė įkurti LLA.

2003 metų gruodžio 19 dieną LR Istorinėje prezidentūroje Kaune įvykusiame minėjime, skirtame K. Veverskio-Senio 90-osioms gimimo metinėms atminti, istorikas K. Kasparas kalbėjo: „Išanalizavę esamą situaciją broliai manė, kad Lietuva kada nors dar atsidurs tokioje situacijoje, kokioje buvo po Pirmo pasaulinio karo. Juolab, kad Tautų Sąjunga pagal Tautų apsisprendimo teisę garantavo nepriklausomybę ir buvusios padėties atstatymą. Vadinasi, kai vokiečiai trauksis, o rusai ateis, Lietuvai bus reikalinga jėga, kuri tuo metu galėtų paimti valdžią ir deklaruoti Lietuvos nepriklausomybę. Tai buvo planuojama padaryti kariuomenės – Lietuvos laisvės armijos – jėga.“ Pirmiausia K.Veverskis sukūrė LLA programą.

Į LLA pirmiausia stojo buvę Lietuvos kariuomenės žemesnio laipsnio karininkai ir puskarininkiai, 1941 metų birželio 23–28 dienų sukilimo dalyviai, šauliai. 1941 metų gruodžio 13 dieną Vilniuje, Gedimino pilyje, šios organizacijos nariai davė priesaiką kovoti už laisvą Lietuvą. Ši data oficialiai laikoma LLA įsteigimo data. Pagrindinis LLA tikslas buvo ginklu kovoti prieš okupantus ne tik vokiečius, bet ir ateinančius bolševikus. Taigi tai buvo kartu ir antinacinė, ir antisovietinė pasipriešinimo organizacija. LLA, kaip ir daugelis pasipriešinimo organizacijų, pasirinko pasyviosios rezistencijos taktiką, nes partizaninė kova prieš vokiečius būtų paranki bolševikams

Kazys Veverskis 1942 metais

greičiau okupuoti Lietuvą. LLA vadu buvo išrinktas K. Veverskis, pasirinkęs Senio slapyvardį.

Iš pradžių svarbiausia buvo sudaryti organizacijos struktūrą. K. Veverskis-Senis sunkiomis okupacijos sąlygomis važinėjo po vietoves, kur buvo dislokuoti lietuviškieji savisaugos daliniai, vedė agitacinį darbą, parūpindavo kariams pogrindinės literatūros, kvietė juos stoti į LLA, kurios gretos sparčiai augo – buvo kuriamos LLA apygardos, apylinkės, štabai. Kad šis darbas vyktų produktyviau, organizacijos įkūrėjai pasiskirstė regionais – K.Veverskis-Senis veikė Vilniaus ir Kauno regionuose, brolis P.Veverskis Kaune, A. Žybartas-Papunis – Šiauliuose.

LLA siekė sukurti Lietuvos kariuomenės branduolį, kvietė naujus narius, apmokė juos, aprūpino ginklais, skirstė darbus. Per dvejus su puse metų nedidelė grupė žmonių sugebėjo sukurti organizaciją, kuri pagal to meto struktūrą vienijo maždaug 10 tūkstančių narių.

1944 metais praeidamas frontas išardė pogrindinę ryšių sistemą, išblaškė štabus ir eilinius LLA narius, o enkavedistai į organizaciją infiltravo savo agentus. K. Veverskis-Senis ėmėsi sunkaus LLA perorganizavimo darbo, kuris truko iki vasaros pabaigos. Po perorganizavimo proceso LLA perėjo prie aktyviosios veiklos, o ginkluotas veikiantysis sektorius „Vanagai“ pradėjo partizaninius veiksmus. LLA buvo geriausiai kariškai sutvarkyta organizacija, kurią okupacinė karinė valdžia vadino „karine sukilėlių tautine organizacija“. LLA buvo reguliarios kariuomenės principais sutvarkytas partizaninis judėjimas, pasirengęs įvairiems koviniams veiksmams ir sukilimui. K. Veverskis-Senis, būdamas LLA vadu, 1944 metų liepą įkūrė Lietuvos gynybos komitetą, tapdamas jo nariu drauge su brig. gen. M. Pečiulioniu-Miškiniu, vieninteliu generolu Lietuvoje, įstojusiu į LLA, ėmėsi vadovauti naujajam komitetui.

1944 metų rudenį LLA formuočių buvo visoje Lietuvoje. Ypač daug jos dalinių buvo Žemaitijoje ir Aukštaitijoje. Kaišiadorių rajone garsėjo LLA Didžiosios Kovos rinktinė, kuriai vadovavo J.Misiūnas-Žalias Velnias, Labanoro girioje – LLA Tigro rinktinė, Žemaitijoje – LLA Žemaičių legionas, Tauragės apskrityje – Lydžio rinktinė ir kitos. Veverskių sodyboje Kalviuose buvo įrengtas bunkeris, čia veikė spaustuvė, kurioje spausdino LLA pogrindžio literatūrą ir atsišaukimus. Lietuvoje buvo suformuotos keturios LLA apygardos, kurios ilgainiui tapo partizanų apygardomis ir rinktinėmis. Reikia paminėti, kad LLA veikė iki 1949 metų, kai buvo įsteigtas Lietuvos laisvės kovos sąjūdis, kuriame dalyvavo dauguma LLA narių.

1944 metų gruodžio 28 dieną K.Veverskis-Senis su ūkininku B. Gedučiu vežė bulvių maišus, kuriuose buvo paslėpti nauji pogrindiniai leidiniai. Prie senojo Nevėžio tilto ties Raudondvariu juos sustabdė stribai, tęsdami taip vadinamąją „Kalėdų operaciją“ – tikrino dokumentus, darė kratas. K.Veverskis-Senis turėjo dokumentus Jono Medelio pavarde, tačiau įvertinęs iškilusį pavojų (ginklo su savimi neturėjo), puolė bėgti, tačiau stribo kulka nukovė Lietuvos patriotą, bebaimį LLA vadą. Patikrinę maišus, stribai surado pogrindinius leidinius: „Karines politines žinias“ ir „Laisvės karžygį“. Ūkininkas nurodė, kad maišai paimti Kalviuose pas Veverskį. Greitai sovietiniai saugumiečiai siautėjo Kalviuose, kur gyveno beveik vien Veverskiai. Suėmė beveik viso kaimo gyventojus, tarp jų dvi K. Veverskio seseris ir tris brolius. Vienas iš jų buvo LLA Kauno apygardos štabo Organizacinio skyriaus viršininkas Pranas Veverskis.

Okupantui nepavyko iškart nustatyti nužudyto K.Veverskio asmenybės, nes žuvusiojo mama su Raudondvario bažnyčios zakristijonu paslapčia paėmė stribų išrengtą K. Veverskio-Senio kūną ir užkasė už Raudondvario kapinių tvoros, prie šlaite augusios išsikerojusios tuopos.

Po K. Veverskio-Senio žūties ir P. Veverskio suėmimo prasidėjo areštai. Sovietinis saugumas jau turėjo pakankamai informacijos. Greitu laiku buvo sunaikintas Kauno štabas. Pagrindiniai LLA veikėjai buvo suimti, kalėjime tardomi, jiems „sukurtos“ bylos.

Likęs laisvėje A. Žybartas-Papunis atvyko iš Šiaulių į Kauną ir bandė atkurti tai, kas buvo sunaikinta – LLA vadovybę, nes po K. Veverskio-Senio žūties centrinės vadovybės lyg ir nebuvo, nors provincijoje LLA būriai veikė pakankamai organizuotai. Naujam vadui reikėjo atkurti nutrauktus ryšius. Deja, 1945 metų balandžio 3 dieną A. Žybartas-Papunis buvo suimtas. Visos LLA vadovybės byla buvo tęsiama beveik metus laiko. A. Žybartas-Papunis, kaip vadas, buvo sušaudytas. P. Veverskis ir A. Rondomanskis buvo nuteisti 20 metų katorgos ir 5 metus be pilietinių teisių.

Apie LLA reikšmę lietuvių pasipriešinime prieš sovietinį okupantą byloja tuometinio NKVD komisaro Lietuvoje Guzevičiaus 1946 metais laikraštyje „Pravda“ straipsnis, kuriame rašė, kad buvo likviduotas nepaprastai stiprus ir klastingas priešas LLA. Kitas sovietinio saugumo pulkininkas Martavičius rašė, jog LLA buvusi „kaip kaulas gerklėje, kuriant Lietuvoje tarybinę santvarką.“

Atkurtos Lietuvos Respublikos vadovybė aukštai įvertino Kazio Veverskio-Senio nuopelnus kovose už Lietuvos išvadavimą. Po mirties jis buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu, jam suteiktas brigados generolo laipsnis.

1999 metais K.Veverskio-Senio artimieji pareiškė norą perlaidoti jo palaikus. Apytikrę jų buvimo vietą ženklino brolio P. Veverskio pastatytas nedidelis paminklinis akmuo. Palaikus atkasė prof. S.Sajauskas, Vytauto Didžiojo karo muziejaus istorikas A.J.Markūnas ir brolis P.Veverskis. Rugpjūčio 12 dieną, dalyvaujant Seimo ir Vyriausybės nariams, Kauno apskrities ir miesto valdžios atstovams, Kauno įgulos kariams, savanoriams, šauliams, birutietėms, buvusiems rezistentams, artimiesiems, bičiuliams, brigados generolo Kazio Veverskio-Senio palaikai buvo iškilmingai palaidoti Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Stasys IGNATAVIČIUS,
Gintautas TAMULAITIS

LPKTS Kuršėnų filialo šventė

(*atkelta iš 6 psl.*)

Renginį vedė Šiaulių rajono kultūros centro vaikų teatro „Ikaras“ aktoriai, vadovaujami tremtyje gimusios Leontinos ir Petro Valskių. Išradingai ir gražiai buvo pagerbti Kuršėnų choristai, dainuojantys nuo įkūrimo iki šiol, tylos minute paminėti išėję Amžinybėn.

Festivalį skambia daina pradėjo Šiaulių rajono kultūros darbuotojų moterų vokalinis ansamblis „Melodija“, vadovaujamas Dainos Kavaliauskienės. Jaunimo choras „Melomanai“, vadovaujamas Jovitos Bražukienės ir Nerilės Bernotienės, atliko keletą dainų. Kuršėnų choras „Tremties varpai“, vadovaujamas Jovitos Bražukienės, jubiliejaus proga dainavo: „Išvaikščiok gūdžią stepę“, Tėvynė“, „Lietuva prie balto stalo“ ir „Ledo lelijos“, akompanavo Danutė Streckienė. Jungtiniam chorui akompanavo Šiaulių rajono kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Salduva“, vadovaujama Jono Bartašiaus.

Šventės metu padėkota pirmajai choro vadovei Dangirai Stankienei, penkerius metus vadovavusiai be atlyginimo, Birutei Jarošienei, vadovavusiai 15 metų, ir dabartinei mielai, kantriai, visada besišypsančiai vadovei Jovitai Bražukienei.

Visi jubiliatai buvo apdovanoti LR Seimo narių Vincės Vaidevutės Margevičienės, Rimos Baškienės, LPKTS, Šiaulių rajono mero, Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros skyriaus ir Kultūros centro bei Kuršėnų seniūno padėkomis.

LPKTS Kuršėnų filialo pirmininkė Aniceta Grikšienė padėkojo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios klebonui Sauliui Paliūnui už nuoširdų bendradarbiavimą, gausiai susirinkusiems svečiams, visiems materialiai ir moraliai padėjusiems organizuoti respublikinį Šv. Cecilijos festivalį ir choro „Tremties varpai“ 25-mečio jubiliejų.

Prabėgs dar vieni metai, tikėkime ir vėl susirinksime po šios gražios bažnyčios skliautais, vėl skambės giesmės ir dainos, jau 15-ąjį kartą skirtos šv. Cecilijos, chorų globėjos, garbei. Vėl dėkosime Dievui už meilę, tikėjimą ir viltį.

Eugenija DRAGŪNIENĖ

Istorijos puslapius pavarčius...

Keletą metų spalio pabaigoje Kaune ir Vilniuje organizuojami 1956 metų Vėlinių įvykių, glaudžiai susijusių su tuomet Vengrijoje vykusia revoliucija, paminėjimai. 1956 metų žvarbų priespaudos rudenį kauniečiai, atėję į senąsias kapines Kauno Vytauto prospekte, o vilniečių būriai susirinkę Rasose prie dr. Jono Basanavičiaus kapo, ne tik skleidė Lietuvos laisvės dvasią, bet sveikino ir Vengrijoje vykusią revoliuciją, reiškė jai gyvą pritarimą stengiantis nusikratyti sovietinio jungo. Šia proga kiek įdėmesniu žvilgsniu žvilgtelėkime į Lietuvos ir Vengrijos istorijos gelmę.

Istoriniai ryšiai

Lietuvą ir Vengriją sieja seni istoriniai ryšiai. Jau 14 amžiaus antroje pusėje Lietuvos didysis kunigaikštis Jogaila vedė Vengrijos ir Lenkijos karaliaus Liudviko I Didžiojo – dar vadinto Liudviko Vengro dukterį Jadvygą. Nuo jų vedybų tarsi prasidėjo Jogailaičių dinastija Vengrijoje. Vengrijos karaliais tapo Jogailos sūnus, vaikaitis ir provaikaitis. Gilius pėdsakus Lietuvos kultūriniame bei politiniame gyvenime yra palikęs Vengrijai priklausiusio Transilvanijos krašto kunigaikštis Steponas Batoras, 1576 metais vainikuotas Lenkijos karaliumi ir paskelbtas Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu. Jis raštu pripažino, kad Lietuvos ir Lenkijos valstybė yra dviejų lygiateisių valstybių federacija, pažadėjo išplėsti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes, bendruosius Seimus pakaitomis šaukti Lenkijoje ir Lietuvoje. Taip pat pažadėjo saugoti Lietuvos savarankiškumą, įsipareigojo lenkų neskirti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės vadais. Gardiną padarė antrąja Lietuvos Didžiojo kunigaikščio rezidencija, pirmąja palikdamas Vilnių. Pritarė Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus teikimui įkurti Vilniuje aukštąją mokyklą, 1579 metų balandžio 1 dieną duodamas privilegiją perorganizuoti Vilniaus jėzuitų kolegiją į akademiją ir universitetą. Įvykdė karinę reformą, Vilniuje įsteigė patrankų liejyklą. Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei, padedant jungtinėms pajėgoms, sėkmingai baigėsi karas su Rusija dėl Livonijos. Rusija, pralaimėjusi Livonijos karą, buvo priversta atsisakyti nukariautų žemių ir pasirašyti 1582 metais paliaubų sutartį, sustabdžiusią daugeliui metų jos agresyvius kėslus. Stepono Batoro pakviestas vengrų karvedys Kasparas Bekešas narsiai gynė LDK interesus, pasižymėjo savo kariniais gabumais Livonijos kare. Už karinius nuopelnus jam buvo suteikta Lietuvos ir Lenkijos pilietybė. Jam mirus, kūnas buvo palaidotas Vilniuje ant kalvos prie Vilnelės. Ši kalva vėliau buvo pavadinta Bekešo kalnu. Kasparo Bekešo vardu buvo pavadintas platus viršutinis apsiaustas, siekęs kelius ir užsegamas iš viršaus prisiūtomis kilpomis. Šis drabužis dėvėtas nuo 16 amžiaus antros pusės. Jį mėgo ir pats karalius Steponas Batoras. Lietuvoje jis nešiotas dar 19 amžiuje, daugiausiai moterų. Dailininkas Petras Repšys Kasparui Bekešui atminti 1991 metais sukūrė medalį, kuriame vaizduojama Bekešo kalva ir Bekešų giminės herbas, o tautodailininkas Rimantas Zinkevičius Lietuvos ir Vengrijos bičiulių kultūros draugijos iniciatyva 2009 metų liepą Bekešo kalvos papėdėje pastatydino nacionalinį Vengrijos simbolį, anksčiau žymėjusį Transilvanijoje karių kapus – obeliską, vaizduojantį į žemę įsmeigtą ietį.

Po Pirmojo pasaulinio karo, žlugus Austrijos-Vengrijos imperijai, 1918 metais Vengrija, kaip ir Lietuva, paskelbė Nepriklausomybę.

Diplomatiniai santykiai

Prieškario Lietuvoje su Vengrijos Karalyste diplomatiniai santykiai užmegzti 1924 metais. Lietuvai vienokiu ar kitokiu rangu atstovavo Vaclovas Sidzikauskas, dr. Jurgis Šaulys. Paskutinis mūsų valstybės pasiuntinys iki krašto okupacijos buvo Kazys Škirpa, rezidavęs Berlyne. Pačiame Budapešte veikė Lietuvos garbės konsulatas. Vengrijos atstovas Lietuvai rezidavo Suomijos sostinėje Helsinkyje, Kaune taip pat veikė Vengrijos garbės konsulatas.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę (Vengrija teisiškai Lietuvą pripažino 1991 metų rugpjūčio 24 dieną) tarp abiejų valstybių buvo užmegzti diplomatiniai santykiai. Pirmasis Nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos ambasadorius Vengrijai buvo Jurgis Brėdikis, rezidavęs Čekijoje. Lietuvos Respublikos ambasada pačiame Budapešte veikia nuo 2004 metų. Nuo 1991 metų Vengrijos atstovas Lietuvai, kaip ir prieškariu, rezidavo Suomijoje. Pačioje Lietuvoje Vengrijos ambasada įkurta 2003 metais. Pirmasis Vengrijos ambasadorius Lietuvoje buvo didelis lietuvių draugas Sandoas Juhasas, rengęs labdaros akcijas bei kultūrinius renginius Vengrijos valstybinių švenčių proga. Jo atidumą teko patirti ir man: 2006 metais, kaip ir kiti aktyvūs 1956 metų Vėlinių įvykių dalyviai, buvau apdovanotas padėkos raštu ir Vengrijos revoliucijos medaliu. Džiugu, kad šias gražias kultūrinio bendravimo ir atminimo išsaugojimo tradicijas tęsia ir dabartinis Vengrijos atstovas Lietuvoje – Zoltanas Pecze.

Lietuvos Sąjūdžio Kauno skyriaus pirmininko pavaduotojas Zigmas Tamakauskas įteikia padėką Vengrijos ambasadoriui Zoltanui Pecze

Vengrijos lietuvių bendruomenė

Stiprinant Lietuvos ir Vengrijos draugiško bendradarbiavimo ryšius daug prisidėjo ir prisideda Vengrijoje gyvenęs, dabar Lietuvoje gyvenantis Vengrijos ambasadoriaus Lietuvoje garbės patarėjas dr. Vytautas Grinius. Jo ir žinomo fotografo bei keliautojo Pauliaus Normanto iniciatyva 1988 metais Tokajaus mieste įvyko pirmasis Vengrijoje gyvenančių lietuvių susitikimas, kurio metu buvo įkurta Lietuvių draugija. Pirmuoju jos pirmininku buvo išrinktas Paulius Normantas, kiek vėliau juo tapo dr. Vytautas Grinius. Būtina pažymėti, kad 1990 metais Vytauto Griniaus iniciatyva į Vengriją, Laisvės kovotojų kongresą Budapešte, buvo atvykusi Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos delegacija: Balys Gajauskas, Antanas Lukša, prof. Alfredas Smailys ir Albina Andriukaitienė. 1992 metais draugija virto Vengrijos lietuvių bendruomene, oficialiai gavusia visuomeninės organizacijos statusą. Daug pasidarbavo Vengrijos lietuvių bendruomenė Lietuvos kovoje dėl Nepriklausomybės atkūrimo. 1990 ir 1991 metais ši lietuvių bendruomenė kartu su vengrais dalyvavo įvairiose akcijose prie tuometinės Sovietų sąjungos ir JAV ambasadų, taip pat prie Vengrijos parlamento – reikalavo pripažinti Lietuvos Nepriklausomybę. Po Sausio 13-osios įvykių Vengrijos „Raudonojo Kryžiaus“ kvietimu į šio krašto ligonines buvo atskraidinti keli labiausiai nukentėję Vilniaus televizijos bokšto gynėjai, kurių sveikata kilniai rūpinosi Vengrijos lietuvių bendruomenė. Lietuvių draugijos pirmininko dr. Vytauto Griniaus rūpesčiu ekonominės blokados metu buvo teikiama humanitarinė pagalba. Tomis sunkiomis dienomis vengrai Lietuvai teikė vaistų, ypač reikalingo insulino ir antibiotikų, vaikams – maisto.

Lietuvos ir Vengrijos bičiulių draugija

Prisimintina ir tai, kad dr. Vytautas Grinius, grįžęs į Lietuvą, 1999 metais įkūrė Lietuvos ir Vengrijos bičiulių draugiją, tapo jos pirmininku. Šios draugijos iniciatyva Vengrijoje surengtoje tautodailininkų kūrybinėje stovykloje buvo sukurti penki koplytstulpiai, kurie buvo pastatyti įvairiose vietose. 2006 metais, minint Vengrijos revoliucijos 50-ąsias metines, mūsų žinomi tautodailininkai Adolfas Teresius ir Rimantas Zinkevičius sukūrė monumentą, skirtą 1956 metų revoliucijos aukoms atminti. Šis sakralinis kūrinys pastatytas Vengrijos sostinėje. Tais pačiais metais po Vėlinių Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje kartu su Vengrijos ambasada ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija buvo surengta mokslinė konferencija, skirta Vengrijos revoliucijos 50-mečiui ir to meto Lietuvoje vykusiems įvykiams paminėti.

Šių metų spalio 30 dieną Budapešto pilies papėdėje atidengtas skulptorės Dalios Matulaitės sukurtas paminklas Jogailai ir jo žmonai Jadvygai – Vengrijos karaliaus Liudviko Didžiojo dukteriai, tapusiai Lenkijos karaliene, tarsi dar labiau simbolizuoja Lietuvos ir Vengrijos tautų draugystę, jų kūrybinį bendradarbiavimą, siekį išlaikyti savo nacionalinį savitumą.

Vėlinių įvykių minėjimai

Minint 1956 metų Vėlinių įvykius Lietuvoje ir Vengrijoje, 2006 metais Vilniuje prie „Aušros Vartų“ sienos buvo atidengta atminimo lenta, kurioje lietuvių ir vengrų kalbomis parašyta: „Atminti-ną 1956 metų Visų Šventųjų dieną Vilniuje, nepabūgus sovietų okupacijos, viešai buvo palaikyta Vengrijoje kilusi revoliucija. Garbė tiems, kurie parodė vienybę – siekti Lietuvos ir Vengrijos Nepriklausomybės...“ Tokia atminimo lenta buvo įrengta bei atidengta ir Kauno senosiose kapinėse.

Malonu pažymėti, kad Kaune prie tuometinių įvykių paminėjimo savo darbo dalele tenka prisidėti ir man – kasmet organizuoju mokyklinio jaunimo jame dalyvavimą. Čia aktyviausiai dalyvauja Stasio Lozoraičio vidurinės mokyklos direktorės Klavdijos Kovalenkinos paraginti ir mokytojos ateitininkės Vidos Zulonaitės, mokytojų Viktorijos Masiliūnienės bei Silvos Poškuvienės suburti moksleiviai su menine programėle. Taip pat šiame minėjime visada dalyvauja mokyklos direktorė ir mokytojų būrys.

Panašūs minėjimai rengiami ir Vilniuje prie „Aušros Vartų“ įrengtos atminimo lentos. Ji yra toje vietoje, kurioje buvo sustabdyta Visų Šventųjų dienos žmonių eisena iš Rasų kapinėse įvykusios antisovietinės demonstracijos. Ją malšinti, kaip minėjau ankstesniuose prisiminimuose, buvo iškviesti ne tik sovietinės milicijos būriai, bet ir kariuomenė su generolu, išmokusiu ištarti net du baigtinius lietuviškus žodžius – „eikite namo“...

Diena veja dieną. Prasidėjo advento – laukimo laikotarpis. Šiuo laikotarpiu laukimas lyg susipina su ilgesiu. Gerai, kad jį turime. Rašytoja Marija Pečkauskaitė-Šatrijos Ragana yra pasakiusi, kad svarbiausia žmogaus gyvenime yra ilgesys. Ilgesys savo idealo. Jį turi po simboline mėlyna su dvylika žvaigždžių vėliava žygiuojančios su savo tautinėmis spalvomis pasipuošusios Lietuva ir Vengrija. Svarbu, kad tą idealą, vis labiau pučiant kosmopolitiniam vėjui, išlaikytume, puoselėtume tikrąsias savo tautines ir krikščioniškąsias vertybes, savo nacionalinę dvasią, kad visada prisimintume savo garbingos istorijos puslapius.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Mažiausiųjų žvilgsnis į skaudžią Lietuvos praeitį

Tolstant nuo Lietuvai skaudžių istorinių įvykių – sovietinės okupacijos ir pokario rezistencijos – laikotarpio, svarbu, kad istorija išliktų jaunųjų kartų atmintyje. Negalima nepastebėti siekio iškreipti bei falsifikuoti lietuvių tautos kančių mastą ir Laisvės kovų dalyvių siekius.

Kauno tremties ir rezistencijos muziejuje mažieji atidžiai klausėsi ekspozicijos vadovo Roko Sinkevičiaus pasakojimo

Neatsitiktinai Kauno lopšelio-darželio „Čiauškutis“ pedagogų kolektyve viena po kitos gimsta iniciatyva patiems mažiausiems priminti laikus, kuriuos išgyveno jų seneliai ar proseneliai. Tradicija tampa mažųjų šio darželio auklėtinių pagamintų sveikinimų įteikimas buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga. Pernai lapkritį į darželyje organizuotą renginį „Senjorams dovanojame vaikystės džiaugsmo spindulėlį“ buvo pakviesti buvę sovietinių represijų dalyviai. Jie mažiesiems suprantama kalba pasidalijo savo vaikystės ir jaunų dienų prisiminimais, kurie, deja, ne visada buvo džiaugsmingi.

Šiais metais darželyje įgyvendinamas edukacinis – socialinis projektas „Mano mažoje širdelėje daug gerumo ir atjautos telpa“, kurio autorė, kaip ir ankstesnių renginių, pedagogė Junelė Pūrienė. Įgyvendinant projektą prisidėjo šio lopšelio-darželio pedagogės V. Butkienė, G. Mironova, D. Slavėnienė ir kitos, taip pat LR Seimo narė prof. V. M. Čigriejienė, LPKTS Kauno filialo pirmininkas dr. J. Savickas, O. Tamošaitienė, J. Antulevičienė, Kauno miesto muziejaus Tremties ir rezistencijos ekspozicijos darbuotojai, Kauno „Žiburio“ pagrindinės mokyklos direktorė B. Balčiūnienė ir šios mokyklos pedagogai. Projekto tikslas – ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaiko patriotiškumą, atjautą ir pagarbą, pasitelkiant socialinėje aplinkoje gyvenančius senjorus, buvusius politinius kalinius ir tremtinius. Projekte taip pat numatyti susitikimai su bendraamžiais kitose ugdymo įstaigose, paukštelių globa žiemą, renginių aptarimas.

Lapkritį pagal šio projekto programą mažieji aplankė Kauno miesto muziejaus Tremties ir rezistencijos ekspoziciją. Mažieji lankytojai ekspozicijos darbuotojams nebuvo eiliniai. Teko jiems suprantama kalba aiškinti istorinius įvykius, kuriuos jie vėliau mokysis iš istorijos vadovėlių. Buvo surengta piešimo pamokėlė – vaikai savo piešinėliuose bandė išreikšti jiems perteiktus jausmus. Nėra abejonės, kad vaikams šis apsilankymas muziejuje buvo pirmas sąlytis su Lietuvai skaudžiais istoriniais įvykiais.

Vytautas GULIOKAS

Junelės Purienės nuotrauka

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Kauno filialo valdybos narį Kazimierą Beniulį, mirus seseriai **Elenai**, buvusiai 1948 m. Krasnojarsko sr. Igarkos miesto tremtinei.

LPKTS Kauno filialas

Skelbimai

Nuo **gruodžio 2 d**. LPKTS buveinės (Laisvės al. 39, Kaune) pirmame aukšte įsikūrusi skaitykla veiks pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo **11 iki 15 valandos**. Čia galima susipažinti su sukaupta gausia tremties, Laisvės kovų, kraštotyros, tautosakos ir kita literatūra.

Maloniai kviečiame.

Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekso konferencijų salėje (Žirmūnų g. 1F, Vilnius) bus pristatomos 2013 m. ekspedicijos po tremties ir kalinimo vietas:

gruodžio 4 d. 16 val. – bendrijos „Lemtis“ ekspedicija į Rusijos Federacijos Krasnojarsko kr., Irkutsko sr. ir jungtinė ekspedicija su Mažeikių r. Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurine mokykla į Permės kr.;

gruodžio 11 d. 16 val. – ekspedicija Papšių ir Bilių šeimų tremties pėdsakais į Rusijos Federacijos Irkutsko sr., Krasnojarsko kr. ir Buriatijos Respubliką.

Gruodžio 9 d. (pirmadienį) 10 val. maloniai kviečiame dalyvauti konferencijoje „Mokslo ir krikščioniškojo tikėjimo sąsajos“, kuri vyks Lietuvos Respublikos Seimo III rūmų Konferencijų salėje (Gedimino pr. 53, Vilnius). Konferencijos svečias – pasaulinio garso mokslininkas, Oksfordo universiteto istorinės teologijos profesorius Alisteris McGrathas. Konferencijos rengėjai – Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas ir VDU Katalikų teologijos fakultetas. Koordinatorius – Seimo narys prof. Arimantas Dumčius.

Registracija leidimams į Seimo rūmus el. paštu: **aupoci@lrs.lt** arba tel. **8 616 19387** (**Aušra Pocienė**).

Gruodžio 6 d. (penktadienį) 16 val. Molėtų savivaldybės salėje kviečiamas LPKTS Molėtų filialo visuotinis susirinkimas. Kviečiame gausiai dalyvauti. Turime aptarti skubius dabarties ir ateities klausimus.

Informacija tel. **8 610 92 576**.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Genė Tumėnienė

1928–2013

Gimė Rokiškio aps. Juodupės valsč. Bagdoniškių k. 1949 m. ištremta į Irkutsko sr. Tiretės r. Dirbo įvairius sunkius darbus. 1959 m. reabilituota, grįžo į Lietuvą. Gyveno Rokiškio r. Juodupės sen. Maineivų k. Užaugino keturias dukteris.

Palaidota Čedasų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris ir artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Gruodžio 10 d. (antradienį) maloniai kviečiame dalyvauti Lietuvos laisvės armijos įkūrėjo ir vado, brigados generolo **Kazio Veverskio 100-ųjų** gimimo metinių minėjime. **11 val**. gėlių padėjimas ant K. Veverskio kapo. **12 val**. šv. Mišios Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Įgulos) bažnyčioje. **13 val**. minėjimas LK Kauno įgulos karininkų ramovėje.

Gruodžio 13 d. (penktadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) LPKTS Kauno filialas kviečia į Irenos Žukauskaitės-Jucevičienės naujausios knygos „Žemaičių sakalų giesmė“ sutiktuves. Koncertuos vyrų choras „Perkūnas“ (vadovas Romaldas Misiukevičius). Renginį ves aktorė Virginija Kochanskytė. Renginio globėja – LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Gruodžio 14 d. (šeštadienį) 17 val. kviečiame į Kauno įgulos karininkų ramovę pasiklausyti koncerto, skirto Lietuvos ir Latvijos ryšiams stiprinti, „Lai dainuos mūsų širdys, kai per Baltiją eis...“ Koncertuos vaikų kolektyvai „Dzeguzite“, „Saulutė“, senjorų ansamblis „Guboja“, Kauno berniukų choras „Varpelis“, smuikininkė Lijana Žiedelytė.

Gruodžio 14 d. (šeštadienį) 12 val. Pakruojo kultūros centro salėje (Vienybės aikštė 1) įvyks **LPKTS Pakruojo filialo 25-mečio** paminėjimo šventė. Veiks paroda. Registracija nuo **11 val**.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Gruodžio 14 d. (šeštadienį) „Jaunieji Lietuvos patriotai“ rengia žiemos pėsčiųjų žygį „**Tauro apygardos partizanų takais**“. Startuojama **9 val**., finišuojama **18 val**. Kazlų Rūdos savivaldybės Jankų pagrindinėje mokykloje (Mokyklos g. 3).

Žygyje bus dvi trasos: 25 ir 35 km. Kiekvienas žygio dalyvis, orientuodamasis su žemėlapiu (1:50000), įveiks pasirinktą žygio trasą. Kiekvienas dalyvis, įveikęs trasą, gaus atminimo diplomą.

Dalyvių registracija – tik išankstinė, iki **gruodžio 11 d**. el. paštu: **patriotai@yahoo.com** arba telefonu **8 671 23559**. Registracijai reikalingi duomenys: komandos pavadinimas, vardas, pavardė, gimimo data, miestas, el. paštas bei telefono numeris.

Starto mokestis apmokamas pavedimu į VšĮ „Patriotai“ sąskaitą **LT387300010126249043** (**Swedbank**), nurodant mokėjimo paskirtį: pėsčiųjų žygio dalyvio mokestis, iki gruodžio 11 d. – 10 litų, mokant vietoje – 20 litų (neatvykus į žygį pinigai nebus grąžinami).

Asmenys iki 16 metų gali dalyvauti tik su lydinčiuoju suaugusiuoju. Nepilnamečiai privalo turėti tėvų sutikimą. Už sveikatą ir kitas pasekmes žygio metu atsako patys dalyviai.

Smulkesnė informacija tel. **8 600 88 112**, el. paštu **patriotai@yahoo.com** arba **http://www.facebook.com/Jaunieji.Lietuvos.Patriotai**

Genocido aukų muziejaus Konferencijų salėje (Aukų g. 2a, Vilnius) iki gruodžio 31 d. veikia LPKTS 25 metų veiklos paroda „Nuo 1988 metų iki 2013 metų. Veiklos foto akimirkos“. Kviečiame apsilankyti.

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS
Tremtinys
Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė, Rasa Duobaitė-Bumbulienė
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
Indeksas 0117.
El. paštas: tremtinys@zebra.lt
LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.
Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia
Spausdino spaustuvė UAB „Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 3 sp. lankai.
Kaina 2 Lt
SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS
Tiražas 2640. Užs. Nr.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

Sveikai gyventi ir ilgai nesenti

Seminarą tokia tema lapkričio 25 dieną surengė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno filialas. LPKTS salėje susirinkusius garbaus amžiaus kauniečius, buvusius tremtinius ir politinius kalinius skambiomis dainomis pasveikino Pagyvenusios moters veiklos centro moterų ansamblis „Žara“ (vadovas Vincentas Kursa). LPKTS atsakingoji sekretorė ir šio seminaro organizatorė Onutė Tamošaitienė, padėkojusi dainininkėms už puikias dainas, sakė, kad seminaro tema pasirinkta neatsitiktinai, nes 2013-ieji – Sveikatingumo metai.

Seminaro dalyviai

Seminaro globėja Seimo narė V. V. Margevičienė, džiaugdamasi, kad pasirinkta tokia aktuali tema, teigė, kad senėjimas – ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos problema. „Gyvenimas sunkus, ypač buvusių tremtinių, iškentėjusių didelius vargus. Bet ir visoje Europoje karo nualintų kraštų moterų fizinė ir psichinė sveikata labai pakenkta. Todėl garbaus amžiaus žmonės atrodo susierzinę, supykę, juos kamuoja neužgyjantis skaudulys, kuris trukdo gyventi.“ Seimo narė sakė, kad siekiant užtikrinti orią senatvę, būtina įvykdyti ne tik pensijų sistemos pertvarką, bet ir daugiau dėmesio skirti pensinio amžiaus žmonių švietimui, skatinti pagyvenusių žmonių gyvybingumą. V.V.Margevičienė palinkėjo dažniau nusišypsoti, pasakyti vienas kitam gerą žodį ir pakvietė apžiūrėti LPKTS salėje eksponuojamą Marijos Rastenienės tapybos darbų parodą.

Dr. Kristina Visagurskienė pabrėžė fizinio aktyvumo svarbą

Kauno miesto savivaldybės tarybos narė, Socialinių reikalų ir sveikatos komiteto pirmininkė Loreta Kudarienė priminė, kad daug kas priklauso nuo mūsų pačių ir palinkėjo dvasiškai tobulėti, mylėti žmones, palikti pėdsaką kitų žmonių širdyse.

Biomedicinos mokslų daktarė Kristina Visagurskienė, atstovaujanti Kauno jungtiniam sveikatos klubui, skaitė pranešimą „Sveikas senėjimas – nuo ko pradėti“. O pradėti reikia nuo vaikystės. Būnant garbaus amžiaus – nuo vaikaičių ir savęs. Svarbiausia – bendrauti su šeima, kad kiekvienas galėtų jausti meilę, rūpestį, dalintis gyvenimo patirtimi, gėriu.

Taip pat labai svarbu fizinis aktyvumas. Jis gali būti susijęs ir su profesine veikla ar laisvalaikiu. Didelę reikšmę sveikatai turi pasivaikščiojimas. Vyresnio amžiaus žmonėms labai priimtinas pastaruoju metu vis populiarėjantis šiaurietiškas ėjimas, nes į veiklą įtraukiama apie 90 procentų kūno raumenų, gerai veikia kvėpavimo ir kraujotakos sistemas. Tinka ir plaukimas, važiavimas dviračiu. Svarbu, kad aktyvi fizinė veikla tęstųsi ne trumpiau nei 30 minučių kasdien.

Kristina Visagurskienė apibūdino septynias sveikatingumo dimensijas: fizinę, emocinę, intelektinę, profesinę, socialinę, aplinkosauginę ir dvasinę. Taigi norint išlikti sveikiems reikia mankštintis, subalansuotai maitintis, išsimiegoti, svarbu gauti ir teikti teigiamas emocijas, nebijoti mokytis, dirbti mėgstamą darbą, bendrauti su šeima ir aplinkiniais, rūpintis aplinkos švara, skirti laiko apmąstymams.

Seminaro klausytojai išgirdo ne tik vertingų patarimų, bet ir mokėsi fizinių pratimų, uždavinėjo klausimų.

Seminarą užbaigė ir gerų emocijų suteikė ansamblio „Žara“ koncertas.

Jolita NAVICKIENĖ
Autorės nuotraukos

Televizijos programa

gruodžio 9–15 d.

LRT

Pirmadienis, gruodžio 9 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Visi namie (k.). 10.30 „Žinių riteriai ir damos“. 11.45 Žingsnis po žingsnio. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Stilius (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Viena byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 19.30 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Teisė žinoti. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.40 Vakaro žinios. 23.10 „Keisčiausi pasaulio ginklai. Smogiamosios jūrų aviacijos pajėgos“. Dok. 0.10 „Viena byla dviem“ (k.). 1.25 Dėmesio centre (k.).

Antradienis, gruodžio 10 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Auksinis balsas“ (k.). 13.00 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Viena byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 19.30 Emigrantai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Pinigų karta. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.40 Vakaro žinios. 23.10 „Prisikėlęs faras“. Ser. 0.10 „Viena byla dviem“ (k.). 1.25 Dėmesio centre (k.).

Trečiadienis, gruodžio 11 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Šok!“ (k.). 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Emigrantai (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Viena byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.55 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 19.30 Bėdų turgus. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Lietuva gali. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.40 Vakaro žinios. 23.10 „Prisikėlęs faras“. Ser. 0.10 „Viena byla dviem“ (k.). 1.25 Dėmesio centre (k.).

Ketvirtadienis, gruodžio 12 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Kvalifikaciniai plaukimai. 13.00 Bėdų turgus (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Viena byla dviem“. Ser. 17.00 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 17.30 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 18.00 Šiandien. 18.45 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 19.30 Klaidos kaina. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Specialus tyrimas. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.40 Vakaro žinios. 23.10 „Kvailių apsauga“. Krim. komedija. 2008. JAV. 1.05 „Viena byla dviem“ (k.). 2.20 Dėmesio centre (k.).

Penktadienis, gruodžio 13 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 Specialus tyrimas (k.). 10.00 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Kvalifikaciniai plaukimai. 12.30 Keliai. Mašinos. Žmonės (k.). 13.00 Pinigų karta (k.). 13.55 Laba diena, Lietuva. 15.50 „Viena byla dviem“. Ser. 17.00 „Kobra 11“. Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 19.15 Keliai. Mašinos. Žmonės. 19.45 „Rojus Lietuvoj“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Duokim garo! Pertr.- 22.00 „Perlas“. 23.00 Durys atsidaro. 23.30 „Detektyvė King“. Ser. 0.30 „Viena byla dviem“ (k.).

Šeštadienis, gruodžio 14 d.

5.45 Emigrantai (k.). 6.40 Bėdų turgus (k.). 7.35 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Kvalifikaciniai plaukimai. 12.30 Pasaulio panorama. 13.00 „Inspektorius Luisas“. Ser. 15.00 Istorijos detektyvai. 15.30 Popietė su A.Čekuoliu. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 17.50 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 19.50 Visi namie. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 „Eurovizijos“ dainų konkurso nacionalinė atranka. 23.00 „Varšuvos šnipai“. Ser. 1.00 Istorijos detektyvai (k.).

Sekmadienis, gruodžio 15 d.

6.00 Popietė su A.Čekuoliu (k.). 6.30 Šventadienio mintys. 7.00 Ryto suktinis su Z.Kelmickaite (k.). 8.00 Girių horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Kvalifikaciniai plaukimai. 13.00 „Mis Marpl. Atomazga“. Ser. 15.00 Metų automobilis 2013. 16.45 Žinios. 17.00 Tėvų klasė. 17.30 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 18.40 „Šok!“ 21.00 Panorama. 21.15 Savaitė. 21.45 „Rožinė pantera“. Komedija. 2006. JAV. 23.45 „Mis Marpl. Atomazga“ (k.).

LRT kultūra

Pirmadienis

8.05 „Brolių Grimų pasakos. Pelenė“. Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Savaitė (k.). 12.00 F. Leharo „Paganinis“ (k.). 14.15 Šventadienio mintys. 14.45 Septynios Kauno dienos (k.). 15.20 Bardų festivalis „Akacijų alėja 2013“ (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Trembita. 18.15 „Užsispyrusi blondinė 2“. Komedija. 2003. JAV. 19.50 Tarpukario inteligentijos šeimos. Pasakojimai, tradicijos ir likimai. 21.15 Esu, kokia esu. B.Dambrauskaitės benefisas (k.). 23.30 Panorama (k.). 0.00 Europos filmų savaitė. „Kanibalas vegetaras“ (k.).

Antradienis

8.05 „Namelis prerijose“. Ser. 8.50 Trembita (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Durys atsidaro. 11.55 Tarpukario inteligentijos šeimos (k.). 13.20 K.Smorigino koncertas „Vaidmenys“ (k.). 15.00 Kultūros savanoriai (k.). 15.30 Linija, spalva, forma (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Vilniaus albumas. 18.15 Animacija. 18.45 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 19.50 Klaidelė. 20.00 Septynios Kauno dienos (k.). 20.30 Visi namie. 21.00 „Teisingumo kardas“. Ser. 21.45 Posūkiai su V.Gerulaičiu. 22.30 „Nepatikėtum, kad čia galima gyventi“. Dok. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 „Keisčiausi pasaulio ginklai. Smogiamosios jūrų aviacijos pajėgos“. Dok. 0.50 Muzikos pasaulio žvaigždės.

Trečiadienis

8.05 Baleto žvaigždės. Choreografinių miniatiūrų vakaras. 8.50 Vilniaus albumas (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 Iškilmingas minėjimas, skirtas Lietuvos tautinio olimpinio komiteto atkūrimo 25-mečiui. 14.00 Klaidelė. 14.10 Dainos prie jūros. Koncertas (k.). 15.00 Visi namie. 15.30 Posūkiai su V.Gerulaičiu (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Rusų gatvė. 18.15 Linksmoji knyga. 18.45 Esu, kokia esu. B.Dambrauskaitės benefisas (k.). 20.20 Istorijos detektyvai. 20.45 ...formatas. Poetas A.Galinis. 21.00 Elito kinas. „Belaukiant Eriko“. Kom. drama. 2009. Belgija, D.Britanija, Ispanija, Italija, Prancūzija. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 Tarpukario inteligentijos šeimos (k.).

Ketvirtadienis

8.05 „Namelis prerijose“. Ser. 8.50 Rusų gatvė (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 Teatro popietė. F.Dostojevskio „Stepančikovo dvaras ir jo gyventojai“ (k.). 14.30 Europos piliečių metų baigiamasis renginys. 15.00 Kūrybos metas. Poetas S.Geda. 15.30 Lietuvos advokatūrai – 95 (k.). 15.50 Istorijos detektyvai. 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Menora. 18.15 Animacija. 18.45 „Žinių riteriai ir damos“. 19.45 Kultūra. Baleto šokėjas P.Skirmantas. 20.00 Durys atsidaro. 20.30 „Įspūdingiausios Azijos šventovės. Penki tūkstančiai Pagano pagodų. Mianmaras“. Dok. 21.00 Prisiminkime. 21.15 Kultūros savanoriai. 21.45 Legendos. 22.30 Lietuvių kinas trumpai. 22.50 Prisiminkime. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 Elito kinas. „Belaukiant Eriko“ (k.).

Penktadienis

8.05 Kūrybos meta. (k.). 8.35 Menora (k.). 8.50 Europos piliečių metų baigiamasis renginys. 11.00 A. Sigalovos choreografinė kompozicija „Geltonasis tango“. 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 „Tas prakeiktas nuolankumas“. Vaid.f. (k.). 13.20 Ar vien tik retro? (k.). 14.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 15.10 Lietuvių kinas trumpai (k.). 15.30 Legendos (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.30 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 18.30 . Vilniaus sąsiuvinis. 18.45 Lietuvių dokumentika. 19.55 Lietuvos advokatūrai – 95. Premjera. Jonas Liaučius. Advokatas signataras. 20.15 Jono Meko filmų retrospektyva. 22.00 „1863-1864 metų sukilimas“. Dok.f. 22.30 Džiazo vakaras. 23.30 Panorama (k.). 0.00 „Žinių riteriai ir damos“. 1.00 Muzikos pasaulio žvaigždės.

Šeštadienis

8.05 Dainos prie jūros. Koncertas (k.). 8.50 Vilniaus sąsiuvinis (k.). 9.00 Trembita (k.). 9.15 Vilniaus albumas (k.). 9.30 Rusų gatvė (k.). 9.45 Menora (k.). 10.00 Krikščionio žodis. 10.15 Kelias (k.). 10.30 Dainų dainelė-1996. Laureatų koncertas. 11.45 ...formatas (k.). 12.00 Teatro popietė. LNDT spektaklis. L.Leonovo „Aukso karieta“. 14.15 „Teisingumo kardas“ (k.). 15.00 Kine kaip kine. 15.25 „Jausmai“. Drama. 16.50 Jono Meko filmų retrospektyva (k.). 18.30 Žinios (k.). 18.45 Muzika gyvai. Kompozitoriaus T.Makačino jubiliejinis kūrybos vakaras Šv. Kotrynos bažnyčioje. 19.50 D.Kutraitė kalbina... B.Dambrauskaitę. 20.15 Legendos (k.). 21.00 „Kvailių apsauga“. Krim. komedija. 2008. JAV. 22.35 Lietuvos advokatūrai – 95 (k.). 23.00 Panorama (k.). 23.30 LNOBT spektaklis. Dž. Pučinio opera „Madam Butterfly“.

Sekmadienis

8.05 Animacija. 9.00 Rytas su... R.Valatka. 9.45 Lietuvių kalbos istorija. Didžioji Lietuva. 10.15 Septynios Kauno dienos. 10.45 „Šiaurietiškas būdas“. Dok. 11.15 Argentinos lietuviai tango ritmu. 12.10 Kauno valstybinio muzikinio teatro spektaklis. I.Kalmano operetė „Marica“. 14.35 Mūsų miesteliai. Žąsliai. 15.30 Šventadienio mintys. 16.00 Žemaičių vyskupija. Varniai nuo krikšto iki XVII a. 16.30 Kultūros savanoriai (k.). 17.00 „Inspektorius Luisas“. Ser. 18.30 Žinios (k.). 18.40 Europos plaukimo čempionatas trumpajame (25 m) baseine. Pusfinaliai ir finalai. 19.40 „1863-1864 metų sukilimas“ (k.). 20.15 Posūkiai su V.Gerulaičiu (k.). 21.00 Durys atsidaro. 21.30 Lietuvių kinas trumpai (k.). 21.50 Prisiminkime. 22.00 LRT OPUS ORE. „Leon Somov ir Jazzu“ koncertas. 23.00 Panorama (k.). 23.15 Pasaulio panorama (k.). 23.40 Esu, kokia esu. B.Dambrauskaitės benefisas (k.).